

„Az egyház pedig – bár mennyei gyökerei vannak – egy, az e világban élő közösséget jelenít meg, ebben a világban él és működik. Épp ezért ki kell állnunk, és intenuk kell az egymásnak feszülő magyar pártokat az egységőrkévrésre, a józan kompromisszumra.”
Égtájoló Adorjáni Dezső Zoltán püspökkel ► 3. oldal

„Petrovics Sándor Kiskőrösön, Petőfi Sándor Pápán látta meg a napvilágot.”
170 éve „született” Petőfi ► 7. oldal

„Mindig marad hja a kártalanításnak, a jóvátételnek. Más összefüggésekre is gondolva teszem hozzá: a becsület helyreállításának is. De ez nem jelenti azt, hogy nem kell erre törekedni.”
Ittész János hozzászólása az egyházi ingatlanrendezésről tartott konferencián ► 9. oldal

A másokért élő egyház ► 2. oldal
200 éve választották püspökké Kis Jánost ► 4. oldal
Isten szeretetének szolgálatában ► 5. oldal
Czigány Györggyel – Weöres Sándorról ► 7. oldal
Egyházjog Luther hazájában ► 8. oldal
Evangelikus hölgyválasz a „múzeumészakán” ► 10. oldal

Püspöki alaprajzszemle – Evangelikus templom épül Besztercén...

► Tudósításunk a 13. oldalon

Helyes lélegzetvétel és a szeretet pillantása

Évzáró az Evangelikus Hittudományi Egyetemen

► Százhuszadik, teljes teológiai képzést nyújtó tanévét tudhatja maga mögött az Evangelikus Hittudományi Egyetem. Nemcsak az évszám volt ilyen szép, kerek, hanem maga az évzáró ünnepség is, melyet június 15-én délután tartottak a zuglói evangelikus templomban. Az istentisztelet utáni ünnepi ülésen köszöntötték a végzős diákokat és az egyetem jubilánsait is. A programpontok között a teológia énekklára, az *Agape* zenekar és a jubilánsként jelen lévő *Trajtler Gábor* vezette a zenei szolgálatot.

Az istentisztelet liturgiai szolgálatát *Varga Gyöngyi* docens végezte a végzős hallgatók közreműködésével.

„Mert megörvendezettél tetteiddel, Uram, kezéd alkotásainak újjongok. Mily nagyok alkotásaid, Uram, igen mélyek gondolataid!” – az istentisztelet keretében erről a 92. zsoltárbeli igéről prédikált *dr. Szabó Lajos*, az Evangelikus Hittudományi Egyetem rektora.

Igehirdetésében arra szólította fel a megjelenteket, hogy a felszínesség helyett inkább keressék a dolgok igazi mélységét. Mély és igazi tartalom nélkül nincs jó zene sem. Az igazi teológus ugyanis az, aki egyszerre tudja megragadni Isten alkotásainak nagyságát és gondolatainak mélységét. A rektor szerint a teológusoknak – bármilyen nehéz is manapság – mélyen kell gondolkodniuk, és ezt szóban is ki kell fejezniük, hiszen egy lelkes jól megformált szavakkal tudja ébren tartani gyülekezetét. Az igehirdetés végén az általa „tizenkét ajándéknak” nevezett végzős hallgatóhoz szólt, mindenkihez egy-egy személyes mondatot intézve.

Az ünnepi ülést *dr. Korányi András*, az egyetem egyháztörténeti tanszékének docense nyitotta meg. Külön üdvözölte a jelen lévő püspököket – *Szemerei Jánost*, az egyetemet

idén felügyelő püspököt, illetve *Gáncs Péter* elnök-püspököt –, a nyugalmazott püspököket, *D. Szabik Imrét* és *D. dr. Harmati Bélát*, valamint *Csernák István* metodista szuperintendensét és *Radosné Lengyel Annát*, egyházunk országosfelügyelő-helyettesét. Ugyancsak köszöntötte a hallgatók szép számban megjelent családtagjait is.

„Kedves családtagok!” – így szólította meg *Szabó Lajos* rektori beszédében az egybegyűlteket. Szerinte a jelenlegi és volt teológusok családjának két dologra van szüksége: a helyes lélegzetvételre és a szeretet pillantására. A nyugodt, kapkodásmentes lélegzetvétel ahhoz kell, hogy átgondoljuk, elég erős-e jézusi küldetésünk.

Az egyház lélegzetvétele az, hogy mint egyének gyűlünk össze a templomban, személyes drámáinkat, reményünket és sérelmeinket hozzuk az istentiszteletre, azonban mint közösség távozzunk onnan, úgy, mint Krisztus testének tagjai – fejtette ki *Szabó Lajos*. Egyéni életünkben pedig fontos, hogy az emberek rajtunk keresztül, de Istentől kapjanak valamit.

„Ha Krisztussal együtt nézem az embereket, akkor a másoknak többet tudok adni, mint a külsőleg szükséges dolgok: a szeretet pillantását, amelyre olyan nagy szükségünk van.” Majd a

rektor arra biztatta a fiatalokat és az idősebbeket, hogy találják meg azt a ritmust, amely képessé tesz arra, hogy a tanítványság útját meg tudják küzdeni. „Hogy mindez megjelenjen az arcunkon, és a környezetünk is észrevegye” – fogalmazta meg a szeretet pillantásának lényegét *Szabó Lajos*, mielőtt útra bocsátotta az egybegyűlteket.

A lelki táplálék után fizikai ajándékokat is kaptak a résztvevők. Először a diplomákat adták át a végzősöknak.

A 2011/2012-es tanévben összesen huszonöt hallgató vehetett át oklevelet, illetve igazolást. Teológus-lelkész szakon végzett *dr. Agócs Anett*, *Darvas Anikó*, *Győri Gábor Dávid*, *Kruchió Márta Kinga*, *dr. László Virgöl*, *Liszka Viktor Gábor*, *Németh Katalin*, *Széll Éva Anna*, *Szűcs Mária* és *Vigh Bence*.

Sikeres záróvizsgájáról igazoló okiratot vehetett át *Varga Diána* és *Varga Tamás*.

Hittanár szakos egyetemi oklevelet szerzett *Kruchió Márta Kinga* és *Kruchió Zsuzsanna Irén*, záróvizsgájáról igazolást pedig *Bonnyai Zsuzsanna* kapott.

Alapfokú diplomát szerzett katekéta-lelképésztori munkatárs szakon *Csizmadia Nóra*, *Fekete-Gyucha Viktor*, *Koltai Anna*, *Trincsi Andrea Éva*, *Farkas Enikő*, *Gömbös Katalin* és *Maródi Erzsébet Tímea*.

Kántor szakos záróvizsga-igazolást kapott *Takács Dóra*. Teológus mesterszakon, szociáletika szakirányon ketten végeztek, *dr. Schneller István Márton* és *dr. Tonhaizer Tibor*. A győri kihelyezett tagozat főiskolai szintű hitoktató szakán *Horváth László* szerzett oklevelet.

► Folytatás az 5. oldalon

Mestervizsga

■ SZABÓ B. ANDRÁS

Érdekes és fontos-e a teológia tudománya? A széles nyilvánosság egzotikumra, kuriózumra gondol, ha hittudományról hall. Az egyházon belül sem áll központban. Előfordul, hogy hitet veszélyeztető kihívásként, az amúgy sem erős szervezetet gyengítő kockázatként emlegetik. A közbeszédben leginkább a szociáletika, az egyház társadalmi kérdésekre adott válaszai kerülnek elő. Kihegyezett erkölcsi vitákban a szemben álló felek megerősítést, „szent”, tudományos pecsétet várnak álláspontjuk igazolására.

Mások amolyan szellemi bokszzsákként kezelik a teológiát, amelyben lehet bizonyítani: „Ugye megmondtam, milyen tudománytalan, régimódi és merev az egyház?! Vagy: „Milyen liberális, hitetlen, korszellemtelmől átjárt a teológia!” A saját nézetek teljes erejével püfölhető a bokszzsák. Akit viszont visszalökött már egy valódi bokszzsák a maga erejével, és érezte az egyensúlyvesztést, az sejt, milyen a teológia ereje.

Egyetemen vagyunk, a nyári vizsgaidőszak fehér inges, fekete indexes, izgatott hangulatával. Olyan vizsga következik, amilyen még nem volt. Az Evangelikus Hittudományi Egyetem mesterfokú teológusképzésének első diplomavédése. A két vizsgázó a másik oldalon szokott ülni. Egyetemi oktatók, akik már doktori címmel ültek a padba, hogy a hit tudományában elmélyüljenek. Szociáletika szakirányon fejezték be tanulmányukat.

Először Budapest egykori főépítésze, *dr. Schneller István* tart előadást a szent és a démoni között feszülő építészeti tér spiritualitásáról. Hogyan oszlott szét a templom eredetileg mindent magában foglaló funkciója? Sok-sok intézmény tölti ma be a korábbi funkciót: múzeum, egyetem, kultúrház, bank-székház. Hogyan lettek az utóbbiak egyre nagyobbak, és a templomok egyre kisebbek? Hogyan szakadt el egymástól a szépség és a hit? A gótika csúcscsúcsaitól hogyan jutottunk a historizmus neoálruhájáig? Hogyan bújnak meg a modern templomok a nagyvárosi épületek árnyékában? Képek peregnak a kőkor első templomaitól a kortársakig, bejárva az épített emberi kultúra szakrális rétegét.

Dr. Tonhaizer Tibor, az Adventista Teológiai Főiskola tanára a második vizsgázó. Témája a fenntarthatóság eszménye. Hogyan vált a fenntarthatóság központi etikai kérdéssé? Milyen biblikus alapjai vannak? Hogyan alakult át az egyházak tanítása, állásfoglalása a lassú kezdetektől a lelkes optimizmuson át a mai, komorabb helyzetlemezéséig? Miben más a katolikus, protestáns vagy a zsidó teológiai megközelítés? Aligha van ma a fenntarthatóságnál ökumenikusabb téma, mely az egész lakott földet érinti.

Mindkét vizsgázó – és ezen egyáltalán nem lepődünk meg – túlteljesítette a vizsgakövetelményeket.

A szellemi munka titka a belső motiváció. Ha érdekel, amiről szó van, az ember saját maga követel meg sokat magától. Minden gondolkodó keresztyén ember és az egyház egésze számára fontos ez az energiaki-fejtés. Nem elég a „csak görbüljön” minimálprojektje, hanem valódi kíváncsiság kell. A „majd holnap elolvasom” lustaság helyett a végigküzdött munka jóleső fáradsága.

Az út nem csak egyetemi tanárok és doktorok számára áll nyitva. Ahogy a mesterképzésre is érdemes nemcsak kész PhD-val, hanem bármilyen felsőfokú végzettséggel benevezni.

Reméljük, a folytatásban is izgalmas diplomamunkák kerülnek ki a mesterszakosok tollából. Ez azért érdekes, mert miközben minden területen elsekélyedésről panaszkodunk, többet és többet tanulnak, mint eddig bármikor. A tudás mennyisége nem kevesebb, de az összetétele más. Hogy ebben az átalakuló tudástérben hol találja meg a helyét a teológia és ezzel az akadémiai szinten folytatott vallásos gondolkodás, az nem mindegy. Fanatikus féligazságok érzelmi hullámai vagy megalapozott, stabil alapok a meghatározók a jelen vallásosságában?

Az evangélikusság mindig igyekezett hitét szellemi alapokkal erősíteni, valamint a kérdés és a gondolat szabadságával tágítani. Egy interjúban *Béres Tamás*, hittudományi egyetemünk rendszeres teológiai tanszékének vezetője rámutatott az igehallgatók szellemi igényeinek komolyan vételére. A lelkészek mára sokat veszítettek szellemi vezetői képességeikből. Az igehallgatók (katolikus felmérés szerint) ma Magyarországon egyre inkább városiak és értelmiségiek. Ez nem a száraz egyházi intellektualizálás nagy lehetőségét jelenti – de a megalapozott gondolkodás szükségességét mindenképpen.

A teológia nem könnyed luxus, hanem a hit stabilitása az évezredek tudás bázisán. Kérdésfeltevései széles távlatokat nyitnak, és a hatalmas erők – amelyekről gondolkodik – mozgásba hozzák az emberi elmét és szívet. A legizgalmasabb útra indítanak. Induljunk a művészet, a filozófia, az építészet, a természettudomány irányából: a legnagyobb kalandban lesz részünk.

Jakab levelében olvasható az elméletből a gyakorlat felé vezető útról: „...aki a szabadság tökéletes törvényébe tekint bele, és megmarad halletta, úgyhogy nem feledékeny hallgatója, hanem tevékeny megvalósítója: azt boldoggá teszi cselekedete.” (1,25) A szociáletika ma a legkönnyebben megragadható teológiai terület, amely magától a gyakorlat felé vezet.

A szerző a Pestújhely-Újpalotai Evangelikus Egyházközség lelkésze

Oratio œcumenica

Kedves mennyei Atyánk! Hálások vagyunk neked, hogy olyan nagy lelki családunk lehet, melyben biztonságban érezhetjük magunkat. Ahol téled minden együttérzést, kegyelmet, szeretetet megkapunk, ugyanakkor határokat is rajzolsz körénk, hogy védelemben legyen részünk.

Urunk, elsősorban azért kérünk, hogy terjeszd országodat bennünk és közöttünk, mert benne találjuk meg a szeretetet, békét és örömet. Arra kérünk: amikor érzékeljük társadalmunkban, hogy az emberek tele vannak bizonytalansággal, bizalmatlansággal, félelemmel, az egyház népe szeretettel és bölcsességgel hirdesse az örömhírt.

Sokan kilátástalannak látják a megélhetésüket, emberi kapcsolataikat, jövőjüket. Olyanok vagyunk, mint a tékozló fiú, aki magabiztosan indult el az önálló élet útján, de aztán csődöt mondott anyagilag és lelkileg egyaránt. Rá kellett jönnünk, hogy nem önállóan, hanem csak veled találhatjuk meg és érhetjük el céljainkat. Arra kérünk tehát, hogy Szentlekkeddel segíts minket benned bízunk, hozzád eljutjunk!

Örömet jelent nekünk, és ezért dicserünk és magasztalunk, hogy élénk futottál Jézus Krisztusban, és magadhoz öleltél minket. Köszönjük, hogy ezen az istentiszteleten is elmondhatuk neked bűneinket, kiönthetjük neked szívünket, és te helyretted, amit elrontottunk.

Úr Jézus Krisztus, hálát adunk neked, hogy megváltottál, és mivel mellénk álltál, velünk járod utunkat, biztonságban tudhatjuk életünket. Akkor is, ha súlyos megpróbáltatások várnak ránk: betegség, szomorúság vagy gyász nehezíti ezt az utat, elviszel oda, ahol helyet készítettél nekünk Atyád országában.

Köszönjük, hogy a lelki táplálékot túl megadod mindazt, ami földi életünkhöz szükséges. Köszönjük családjunkat, mindazokat, akikkel együtt járhatunk; azokat is, akik már befejezték földi útjukat, és azokat is, akikkel még együtt vándorolhatunk.

Szentlélek Isten! Órizz meg bennünket az ördög álnok csapdájától, aki mindent bevet annak érdekében, hogy téled eltávolítson, hogy bizalmatlanságot szítson veled szemben! Köszönjük, hogy a te erőd szeretetedben rejlik, melytől nem választhat el bennünket sem halál, sem élet, sem magasság, sem mélység.

Így kérjük áldásodat hazánkra, népünkre, vezetőinkre, hogy hazánk a megújulást ne a bizonytalan anyagiaktól várja, hanem a te visszafogadó kegyelmedtől. Amen!

Az *Evangelikus Élet* 2005–2011. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – LK 15,11–32

Isten öröme – az egyház öröme

A VASÁRNAP IGÉJE

A sokat idézett és igehirdetési alapigeként vagy evangélizációs sorozat vezérfonalaként alkalmazott bibliai történetek gyakran arra csábítják az igehirdetőt és az igehallgatót, hogy minél inkább „kiszínezzék” a történetet. A *tékozló fiú* címet viselő Jézusnak az egyik legszélesebb körben ismert példázata. Érthető tehát, hogy egyes részletei ugródeszkát jelenthetnek olyan – egyébként többnyire igaz – gondolatok kifejtéséhez, amelyekről maga a példázat nem szól.

Eközben könnyen háttérbe szoríthat vagy a részletek kódéban el is veszhet a példázat döntő mondanivalója, éppen az, amiért Jézus elmondta. Például: miközben a kisebbik fiúnak az atyai házat elhagyó, a családi vagyomból ráeső részt eltékozló, valóban kicsapongó életét hosszasan és elrettentő példaként kárhóztatjuk, szem elől veszítjük azt, hogy mindezek ellenére nem a tékozló fiatalember és nem is az otthon maradt, „jó fiú” bátyja a példázat főszereplője.

Ráadásul a példázatnak nem a fő mondanivalója, hogy milyenek vagyunk, vagy milyenek ne legyünk mi,

emberek, hanem az, hogy milyen a mennyei Atya. A főszereplő tehát valóban a *tékozló Atya*, aki szemrehányás nélküli, pazarló, tékozló szeretettel fordult hazatérő fiához. De ugyanezzel a szeretettel fordult az otthon maradt, rendezett életű fiához is, aki nem tudott együtt örülni az apjával.

A példázat fő mondanivalója nem az ember elvesztsége, tékozlása, hanem Isten öröme. Nem véletlen, hogy az egymáshoz kapcsolódó hármas példázatsorozat – az elveszett juhról, az elveszett drahmáról és a tékozló fiúról – egybehangzóan Isten örömét állítja a középpontba. Ha valakit vagy valamit elveszítünk, gyakran fájdalmas a hiány. Érthetően nagy tehát a megtalálás öröme. Az elveszett és mégis megtaláltott fiú miatt túlszordult a példázati apa öröme. *Nem vonta felelősségre tékozló fiát, nem összegezte a tanulságokat, nem kért a jövőre vonatkozó ígéretet vagy fogadkozást – egyszerűen csak örült a fiának.*

Valójában ez az öröm a megrendítő a példázatban, és éppen ez az öröm volt a felháborító az idősebb testvér számára, akinek igazságérzete érthetően tiltakozott az apa öccse iránti, meg nem érdemelt, mérlegelés nélküli szeretete és irgalma láttán.

Ez a példázat úgy mutatja be számunkra Isten, mint akinek nemcsak szigorú életrendje, bölcsessége, hatalma, hanem melegen érző szíve is

van. Isten nem mérlegeli, mennyit érdemlünk irgalmából, szeretetéből, szavából, közösségéből. Egy zsidó ember számára a tisztátalan disznók vályujából való étkezésnél aligha létezett szörnyűbb és kilátástalabb helyzet. A hármas példázatsorozat együttes értelme szerint az elveszettet megkereső és megtaláló Isten öröme mértéken felüli. Nincs az a mélység, reménytelen, vesztes és kilátástalan helyzet, amelyben ne találna ránk Isten, és onnan irgalmával, előfeltételeket nem támasztó szeretetével, örömmel föl ne emelne.

A példázatban az apa az idősebb, rendezett életű fiút sem korholta, hanem szelíden kérlelte. Az emberi igazságérzet érdemekhez szabott mérlegelését csak Istennek a megtapasztalt, mértéken felüli irgalma tudja fölülméni.

Valószínű, hogy a keresztyén egyház első századában az első gyülekezetek egyik fő feszültségcárá, a zsidó vagy pogány származásból fakadó ellentétekre nézve is értelmezték a példázatot. Ebben az összefüggésben az otthon maradt, az atyai ház szabályait (a törvényt) betartó idősebb fiú a zsidókból lett keresztyéneket, míg az atyai háztól elcsángáló és tékozló fiú a pogányokból lett keresztyéneket jelképezi. Tudjuk, hogy a zsidókból lett keresztyének gyakran kétségbe vonták pogány származású társaik teljes értékű keresztyénségét. Sokszor nehezükre esett osztozniuk

Isten örömeiben, az előfeltételekhez nem kötött irgalom csodájában.

Ma is könnyen megkísérti Krisztus népét, egyházát az, hogy feltételek, elvárások falát építse az úgynevezett „világ” felé, mindazok felé, akik talán tékozló életüket élik. Hajlamosak vagyunk írott és íratlan szabályokkal, előzetes elvárások megfogalmazásával behatárolni, hogy kit fogadunk be a gyülekezet közösségébe, vagy ki részesülhet az egyház szolgálatában, ha például haláleset történt a családjában, vagy gyermekét szeretné megkereszteltetni.

Félreértés ne essék: jó rendre szükség van Krisztus földön küzdő egyházának, de biztosan gyakrabban részesülhetnénk a mennyei Atya elveszetteket megtaláló örömeiben, ha a feltételek nélküli krisztusi szeretet jobban átjárna minket. Az egyház öröme ugyanis az egyház Urának örömeiben való részesedésből fakadhat: *„Vigadnod és örülnöd kellene, hogy ez a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltott.”* (Lk 15,32)

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk, kérünk, ajándékozz meg minket azzal, hogy mi is részesei lehessünk a te örömödnél, aki megkeresed és megtalálsz az elveszett embert, ahogyan megtaláltál minket is, a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

A másokért élő egyház

Új diakóniai intézmény megáldása

Az egyház akkor egyház, ha másokért él – tanított a 20. század evangélikus mártírja, *Dietrich Bonhoeffer*. Nem valamiféle „melléküzemág” tehát a szeretetszolgálat, hanem Krisztus népének lételeme, hitének megnyilvánulása, kifejezési formája. A hit jó gyümölcsöt terem.

Volt idő, amikor sokan úgy hitték, hogy meghaladja az egyház teherviselési képességét ez a szolgálat. Mégis: a legnehezebb időkben – külső állami támogatás nélkül – a magyar evangélikusság számarányán felül vállalt szeretetszolgálatot. Később nagy veszély volt, hogy ez a szolgálat is az anyagi rabságába esik, s a normatív finanszírozás megszűnteti a gyülekezetekkel való eleven kapcsolatot.

Ma azt tapasztaljuk, hogy csöndes, de határozott lépésekkel épül a diakónia, gazdagodik a szolgálat, színesedik e munkaterület palettája is. Ezért volt szükséges, hogy a *Liturgikus könyv* második kötetében külön fejezetet szenteljünk az új diakóniai intézmények megáldásának.

A diakónia – több ismert nyugati példától eltérően – hazánkban nem vált külön az egyháztól, önállósítva szolgálatát. Ezért természetes, hogy az új diakóniai intézményt az egyház vezetői adják át, elindítva az ott zajló munkát. A liturgiát így a területileg illetékes püspök vezeti.

Már az istentisztelet elején, a szeretet Istenével való találkozásra

készülve hangzik a sajátos bűnbánati imádság bevezető mondata: „Testvéreim, az ünnepre készülve bűnbánattal álljunk Isten színe elé, tegyük le terheinket, és kérjük, hogy tisztítsd meg minket, hogy felszabadult gyermekeiként végezhesük küldetésünket. Érezzük és tudjuk, hogy adóskok maradtunk a szeretet cselekedeteivel, az irgalom továbbadásával. Isten újíthat meg minket bűnbocsátó szeretetével, és indíthat el újra a tudatos és cselekvő szeretet útján.”

A zoltár antifónája (keretverse) apostoli biztatás a *Római levélből*: *„Mi, erősek tartozunk azzal, hogy az erőtlenekek gyengeségeit hordozzuk, és ne a magunk kedvére éljünk.”* (15,1) Maga a zoltár az Isten közelségére vágyó ember könyörgése – egyaránt hangozhat gondozottaink és gondozóink ajkáról: *„Miként a szarvas kívánczik a folyóvizettséghez, úgy kívánczik az én lelkem tehozzád, Istenem!”* (42,2)

Rovatunk olvasói megtapasztalhatták, hogy minden istentisztelet, de különösen az alkalmakhoz kötött istentiszteletek Krisztust dicsőítő *Kyrie*-imádságai milyen mély bibli-kussággal ragadják meg az adott ünnep lényegét, könyörgésbe foglalva életünk Krisztushoz kötött voltát. Így van ez a diakóniai szolgálattal kapcsolatban is: „Úr Jézus Krisztus, aki betegségünket és erőtlenségünket hordoztad, Uram, irgalmazz!

Úr Jézus Krisztus, aki mások gondját magadra vállaltad, Krisztus, kegyelmezz! Úr Jézus Krisztus, aki egymás iránti szeretetre tanítottál minket, és példát adtál nekünk, Uram, irgalmazz!”

A kollektá imádságban azért könyörgök a gyülekezet, hogy Krisztus egyetlen parancsát, a szeretet parancsát be tudja tölteni. Ehhez kéri a szelídség és a békesség Lelkét.

Az olvasmányok egyike (1Jn 3,18–24) arra biztat, hogy józanul gondoljuk végig diakóniai munkánkat. E szakasz első fele helyére teszi sokszor rövidzárlatos keresztyén életgyakorlatukat: *„Gyermekeim, ne szóval szerezessünk, ne is nyelvel, hanem cselekedettel és valóságosan. Ebből tudható, hogy az igazságból valók vagyunk. És akkor az ő színe előtt azzal biztatjuk a szívünket, hogy bár a szívünk elítél, Isten mégis nagyobb a mi szívünkénél, és mindent tud.”*

Az ünnep evangéliuma az utolsó ítéletről szóló jézusi példázat. A nagy megmérettetés alapja nem a vallásos cselekedetek látványa, még csak nem is a makulátlan életpálya, hanem az: észrevesszük-e, hogy a pohár vizet, falat kenyert, ruhát, látogatást, azaz irgalmasságot kérő emberben nap mint nap Krisztus közeledett hozzánk...

Az áldó imádságban egyaránt könyörgünk azokért, akik rászorulnak a gondoskodásra, és azokért, akik vállalják ezt a nem könnyű hivatást: „Ál-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SÁROK

dott legyen mindenki, aki átlépi küszöbét! Szentlekked vezesse az itt dolgozókat, hogy a te szeretetedből merítve végezzék szolgálatukat. Áld meg az itt élőket, hogy megtapasztalják közelségedet, rábízák életüket jóságra és kegyelmedre, egymással békességben éljenek, és a hitben napról napra erősödjenek egyszülött Fiad, az Úr Jézus Krisztus által!”

Az általános könyörgő imádságnak két jellemző mondatát idézzük csupán: *„Könyörgünk egyházadért. Add, hogy sohase feledkezzék meg küldetéséről, arról, hogy lehajoljon az esetekhez, felemelje a lecsúszottakat, segítse az erőtlenekeket, és támasza legyen a rászorulóknak. Add meg ennek a háznak, hogy jele legyen ember szerető irgalmadnak ebben a világban. Lelked járja át mindazokat, akik e falak közt élik mindennapjaikat, hogy gyermekeiként éljék meg minden új nap új kegyelmét.”*

S hogy mindehhez a felülről érkező áldás és erő befogadhatóvá legyen az érintettek számára, ez az ünnep is az úrvacsora közösségében teljesedik ki. Hiszen az ige és a szentség hitünk forrása és táplálója.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

SEMPER REFORMANDA

„Nem elég magadat csak szájjal vallani bűnösnek. Mert ez a legkönnyebb, kivált, ha békén vagy, és kísértések sem gyötörnek. Hanem ha magadat szájjal bűnösnek vallottad, tedd meg ezt a szívedben is, és minden cselekedetben is eszerint viselkedj.

vagy azt el kellene szenvednie, egészen magánkívül van, s nem győző okolni mást, hogy milyen igazságtalanság esett vele.

Nézd csak a képmutatóját! Bűnösnek vallotta magát, és most mégsem hajlandó tenni és túrni, ami a bűnös-

nek jár, hanem azt szeretné, ami csak az igazat és szentet illetné.”

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!

(Szabó József fordítása)

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

► Visszaemlékeztek a régi napokra, végiggondolták az Úr tetteit, elmélkedtek keze alkotásain (vö. Zsolt 143,5) a Monori Ágostai Hitvallású Evangélikus Fiókegyház megalakulásának századik, önálló gyülekezetté válásának hetvenötödik, valamint temploma felszentelésének hetvenharmadik évfordulója alkalmából rendezett június 17-ei hálaadó nap résztvevői. A családi tanévzáró istentisztelet és az azt követő közös ebéd bizakodásra adott okot: a gyülekezetnek nemcsak múltja, de jelene és jövője is van, lehet. A hittanosok és a kisifisek egy-egy jelenettel, az énekkar két dicsőítő énekkel készült az alkalomra. A júniusi születésnapokat áldással köszöntötték, és a jelenlévők az úrvacsora közösségét is átélhették.

„Istennek terve van ezzel a gyülekezettel is” – erősítette meg igehirdetésében Krámer György pilisi lelkész, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye újabb hat évre megválasztott esperese. Ehhez azonban az szükséges, hogy ne ragadjon le a „bezzeg” idők felemlegetésénél, és a mögötte álló száz esztendő történéseit se néhány személy kimagasló tetteként értékelje, hanem lássa meg: rajtuk keresztül is mindvégig az Úr cselekedett. Ha továbbra is Istenre bízva, akkor az ő kezében ezután is jó helyen lesz a közösség élete – fogalmazott az Északi Egyházkerület püspökhelyettese, aki prédikációja végén erőik összehangolására, ezzel a gyülekezet erejének megsokszorozására biztatva a jelenlévőket.

Monor 100

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlés legfőbb eseménye a gyülekezet eddigi lelkészeinek emléket állító márványtábla leleplezése volt. Az érintettek közül *Muntagné Bartucz Judit, id. Cselovszky Ferenc* és *Selmecei Lajos* – a jelenlegi lelkész édesapja – emlékezett vissza személyesen is a Monoron töltött évekre.

A Los Alamos-i (Új-Mexikó, Amerikai Egyesült Államok) Betlehem gyülekezet és pásztora, *Bruce Kuenzel* jókívánságait *Anne Morawski* tolmácsolta. (Az egyetemi lelkészként szolgáló Anne nem csak egy napra érkezett; idén immár harmadik alkalommal vesz részt a monoriak – lapzártánk idején is zajló – gyermek- és ifjúsági táborában.) A köszöntések sorát az egy időben társegyházaként is működő bényei gyülekezet lelkésze, *Buday Zsolt* zárta.

A monori lutheránusokat a múlt század első éveiben bizonyos *Meskó István* tanító kezdte el közösséggé szervezni. 1912-től már fiókegyházi keretek között folyt a hívek megszólítása, lelkigondozása. 1937-ben, húsz évvel a helyi evangélikusok öntudatra ébredése után vált önállóvá az egyházközösség, két évvel később pedig, a Szentháromság ünnepe utáni második vasárnapon *Raffay Sándor* püspök felszentelte a *Sándy Gyula* tervezte templomot.

FOTO: VITALIS JUDIT

A Budapesttől harmincöt kilométerre délkeletre fekvő település nagy lélekszámú református, illetve római katolikus gyülekezetei mellett az evangélikus mindig is kevesebb főt számlált, és története folyamán többször is súlyos anyagi nehézségekkel küzdött. Ugyanígy az 1949 decemberében átadott parókia és az 1953 áprilisában kialakított gyülekezeti terem állapota is újra és újra aggodalomra adott okot.

A lelkészlakás problémája 2003 nyarán oldódott meg, *D. Szebik Imre* püspök ekkor áldotta meg az új hajlékot, mely jelenleg a lelképásztori feladatokat 1999. január 1-jétől – Monorierdőn, Csévharaszton és

Vasadon is – ellátó *Selmecei Lajos Péter* és családja otthonánál szolgál.

A gyülekezeti helyiségek átfogó felújítása még várat magára, de kisebb-nagyobb munkálatokat folyamatosan végeznek az épületen. Napjainkban – az ifjúság (!) kezdeményezésére és koordinálás mellett – egy közösségi szoba komfortosabbá tételére gyűjtenek.

■ V. J.

Orgonapadról a szószerke

Szell Éva Anna ordinációja

► „Nem is tűnt fel, hogy most viselked először a Luther-kabátot, mert olyan természetesen áll rajta, mintha mindig is ebben szolgált volna” – fogalmazott köszöntőbeszédében *Szabó András*, a Nógrádi Egyházmegye esperese, *Szell Éva Anna* frissen ordinált lelkész hatodéves mentora június 17-én, vasárnap a kispesti templomban. A lelkészszentelés szolgálatát *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke végezte.

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

Az ünnepi istentisztelet prédikációjának alapigéjéül a 118. zsoltár 1–6. verseit választotta a püspök. A liturgiában *dr. Bácskai Károly*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Újszövetségi Tanszékének megbízott vezetője mellett az éppen negyven éve ordinált lelkész édesapja, *Szell Bulcsú* vett részt.

A családi hangulatú köszöntésekben a muzsika is fontos szerepet kapott: többek között a vanyarci és a kispesti gyülekezet kórusa üdvözölte zenével az ifjú lelkésznőt. A lelkészi oklevelet az egyházkerület nevében *Radosné Lengyel Anna* kerületi

felügyelőtől és *Gáncs Péter* püspöktől vehette át.

Szell Éva Lucfalván, édesapja egykori szolgálati helyén nőtt fel. Tízévesen adta át az életét Jézusnak, és megfogadta, hogy egész életében őt fogja szolgálni. Ennek az ígéretnek a beváltását kántorként kezdte 1994-ben, majd négy évvel később hittanári oklevelet szerzett az EHE-n.

Ezt egészítette ki 2001-ben, amikor kitüntetéssel végezte el a Szege-di Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karát énekzene szakon. Még ugyanabban az évben második helyezést ért el az országos tudományos diákköri konferencián *Johann Sebastian Bach* korálpartitájának (*O Gott, du frommer Gott*) elemzésével. 2001 őszén egyéves ösztöndíjat nyert el a herfordi (Németország) egyházzenei főiskolára, majd ennek letelével – hogy folytathassa kinti tanulmányait – orgonista és karvezetői állást vállalt.

2006-ban jött haza, s ekkor kapott elhívást Istentől a lelkészi szolgálatra. Az öt éves elméleti képzés négy év alatt fejezte be. A gyakorlati (hatod-) évet *Szabó András* esperes mentori irányítása alatt töltötte a vanyarci gyülekezetben.

Szeptembertől a mezőberényi német gyülekezet lesz a szolgálati helye, emellett pedig iskolalelkésznek számít rá a városban a következő tanévben induló evangélikus iskola.

■ BZS

Az egyház erős vár lehet a mindennapokban

Beszélgetés Adorjáni Dezső Zoltánnal, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökével

► Nem túlzás: szinte nem volt olyan hét, hogy valaki ne vetette volna szemünkre a múlt év pünkösdjén – *Ittész János* püspök nyugállományba vonulásával – „felfüggesztett” *Égtájoló* rovat folytatásának elmaradását. Nos, Szentháromság ünnepével újraindítottuk rovatunkat! Azzal a különbséggel, hogy egyházkerületeink lelkészi vezetőitől nem jegyzeteket várunk, hanem válaszokat – olvasóink kérdéseire. Az „első körben” azonban még mi kérdezzük püspökeinket... Olvasóink kérdéseit – „Égtájoló” jelígyével – szerkesztőségünk postacímére, illetve az evelet@lutheran.hu e-mail címre várjuk. – A szerk.

– Romániában június 10-én helyhatósági választásokat tartottak. A települési és a megyei önkormányzatok összetételéről döntő voksoláson magyar színekben három párt indult. Püspök úr hogyan értékeli az eredményeket?

– Két héttel ezelőtt a szavazófülkékben két testületi és két személyi döntést kellett a választópolgároknak meghozniuk: a listákról helyi tanácsot, azaz önkormányzati képviselőket és polgármestert, valamint megyei tanácsot, vagyis közgyűlési tagokat és tanácselnököket választottunk. A polgármesteri és a megyei közgyűlési elnöki tisztségek esetében név szerinti, a képviselő-testületek és a megyei közgyűlések tagjai esetében pártlistás szavazás zajlott.

Nagy volt a tét, mert újdonságként egyfordulós választás döntötte el a polgármesteri és a megyei tanácselnöki tisztségeket. Az nyert, aki a legtöbb szavazatot kapta. A választás másik érdekessége az volt, hogy megjelent a színen három, magát magyar érdekképviseletnek nyilvánító párt. Ezáltal még jobban megoszlottak a szavazatok, illetve a magyarok amúgy is kényes érdekképviseleti arányai... A magyarországi politika által is megtámogatott szakadás nagyon is jól érzékelhető volt – megosztotta a szavazókat. El is vesztítettük azokat a lehetőségeket,

amelyeket az egység biztosított volna – gondolok itt például Szatmárnémetire vagy Marosvásárhelyre.

– Mit tehetett az egyház, és kellett-e egyáltalán tennie valamit egy ilyen helyzetben? Például a kampányidőszakban?

– Kellett, nagyon is sokat. Tudomásul kell venni, hogy a kisebbségi lét különleges helyzet. Mi nem egy kiforrott demokráciában élünk, hanem olyan helyzetben, ahol a romániságot a helyhatósági választásoknál sok esetben még mindig az motiválja, hogy a magyarok ellen szavazzon. Az egyház pedig – bár mennyi gyökerei vannak – egy, az e világban élő közösséget jelenít meg, ebben a világban él és működik. Épp ezért ki kell állnunk, és inteniük kell az egymásnak feszülő magyar pártokat az egységterekvése, a józan kompromisszumra.

– Ez jól hangzik, de hogyan lehet megvalósítani a gyakorlatban?

– Nyilvános kerekasztal-beszélgéseket, fórumokat szerveztünk több alkalommal, több helyen is: Brassóban, Kolozsvárt, Sepsiszentgyörgyön. Püspökként én magam meghívtam a magyar pártok képviselőit. Ezeket a – többnyire egyházi helyszíneken zajló – eseményeken a negyven-hatvan fős hallgatóság sorában is több esetben megfogalmazódott az az igény, hogy ezek a pár-

tok egyesítsék erőiket, és induljanak együtt. Különösen fontos lett volna az összefogás a szörványvidéken vagy ott, ahol a magyarok kritikus aránya ezt indokolta volna, mint Nagyváradon, Marosvásárhelyen, Kolozsváron és így tovább.

Nagyon remélem, hogy a novemberi parlamenti választások előtt az illetékesek leszürkik a júniusi események tanulságait, és értelmesen cselekszenek a közös cél érdekében.

– A világi panaszok után térjünk át egyházi kérdésekre, és beszéljünk az egyházi örömről. Mi ad optimizmusra okot a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyházban 2012 júniusában?

– A romániai magyar nemzetközösség hangulatára valóban rányomják bélyegüket a politikai kudarcok, de úgy érzem, ebben a helyzetben az egyház olyan közösségi alternatívát és értékrendet tud felkínálni, amely erős vár lehet a mindennapokban. Bármilyen kicsi is egyházunk – eddig körülbelül harmincezer főről tudunk –, és bármennyire riasztóak is a demográfiai adatok, életképes, új gyülekezetek alakulnak ott, ahol eddig remény sem volt a megmaradásunkra. Emellett a szolgálatok minőségét tekintve is érzékelhető a pozitív elmozdulás.

Az egyik ilyen hely Beszterce. Eddig száz testvéreink adtak helyet a gyülekezeti alkalmaknak, de ez a megoldás sok szempontból körülményes volt, így *Tóth Zoltán* lelkész vezetésével a gyülekezet önálló istentiszteleti hely létesítését határozta el. Az önkormányzat és a magyar képviselet is partner volt ebben, így telket kaptunk a belvárosban. Június 16-án már le is tettük a templom és a gyülekezeti központ alapkövét. (*Tudósítasunk a 13. oldalon.* – A szerk.)

– Úgy tudom, hasonlóra készülnek az Arad megyei Simonyifalván is.

– Így van. Simonyifalva nagyon szép falu a nyugati határszélen, Gyulához közel. A településen a római katolikusok vannak többségben, ezért úgy tűnt, semmi esély arra, hogy itt valaha is nagyobb evangélikus gyülekezet alakuljon. Néhány éve azonban agilis fiatal lelkészek kerültek a településre, és áldásos munkájuk nyomán elkezdett az evangélikus közösség növekedni.

Szerencsés az is, hogy a lelkészek a helyi nyolcosztályos általános iskolában a vallás mellett más melléktárgyat is tanítanak. A mostani lelkésznek, *Deák Bálint Sándornak* a felesége is tanít, így a gyerekeken keresztül egyre több családot érnek el. A nemrégiben meg negyvenfős közösség mára százötven fős aktív gyülekezetté vált. Így ott is parókia- és templomépítési projektbe kezdünk.

– *S ha már szóba került az oktatás: az anyaországi evangélikus egyház idén is több oktatási intézménnyel gazdagodik. Önöknél mi a helyzet e téren?*

– Romániában a hatályos törvények miatt nagyon nehéz felekezeti iskolát alapítani. Azonban Brassóban visszakaptunk egy gimnáziumi épületet, amelyben idén szeptembertől egyházi magániskola indul intenzív nyelvoktatással.

– Mit jelent az, hogy egyházi magániskola?

– Egy magyar evangélikus alapítvány fogja beindítani, amelynek elnöke a brassói gyülekezet egyik presbitere. Az épület az egyházé, az intézmény pedig szoros kapcsolatban fog működni a helyi gyülekezettel.

Sajnos a működéshez semmiféle állami támogatást nem lehet igénybe venni, az épületnek viszont szigorú előírásoknak kell megfelelnie, illetve a pedagógusok bérét is elő kell teremteni, ezért az ott tanuló diákoknak tan-

ÉGTÁJOLÓ

díjat kell majd fizetniük. A tehetséges, de szegényebb sorsú gyerekek anyagi terhért az egyház fogja átvállalni.

– Mit lehet tudni a képzésről?

– Négy párhuzamos osztályt indítunk nyelvekre specializálódva. Intenzíven, nagy óraszámokban fogják tanulni a diákok az angolt, a németet, a magyart és a románit. Természetesen a vallási nevelésre is nagy súlyt helyezünk majd. Mivel az intézmény anyagi támogatásában külföldi pályázati pénzek is szerepet játszanak, az iskola nemzetközileg akkreditált intézmény.

– Gondolom, már megvan a neve is. Milyen elnevezés olvasható majd az épület homlokzatán?

– *Augustana Jules Verne*. Az első szó az *Ágostai hitvallásra* utal, a *Jules Verne* pedig arra a fantasztikus képzőművészre, kreativitásra, amely mindig képes előremozdítani az emberiség sorsát.

■ BODA ZSUZSA

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

„Az igazságot megmutatni, a tudatlanságot oszlatni”

Kétszáz esztendeje választották a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület püspökévé Kis Jánost

► **Kis János.** E név hallatán egy másik is eszünkbe juthat: **Berzsenyié.** Jómagam elfogult vagyok. Nemcsak azért, mert nagyanyám felmenői is „Dani uraság” egyházashetyei földijei voltak, hanem mert **Petőfi után a legkedvesebb költőm talán a „magyar Horatius”, Berzsenyi, a magyar irodalom nagy magányosa, aki irodalmunk egyik legellentmondásosabb költője lett, akinek gazdag, sikeres földesúrként a költészet jelentette léte igazi értelmét. S hogy ez jelentette, abban nem kis szerepe volt egy evangélikus lelkésznek, a későbbi szuperintendensnek: Kis Jánosnak.**

Kis János (Rábaszentandrás, 1770. szeptember 22. – Sopron, 1846. február 19.), aki kétszázöt esztendeje, 1802-ben került a nemesdömölki evangélikus gyülekezet élére, költő is volt, és a nyelvújító *Kazinczy Ferencet* tudhatta jó barátjának. Kazinczyval folytatott levelezése végigkísérte szinte egész életét.

Neve főleg Berzsenyi Dániel felfedezőjeként él ma is az irodalmi köztudatban, nem poétaként. Kis János volt az, akinek Berzsenyi megmutatta néhány versét, s miután Kis szerzőjüket „lelkesevde serkenté írásra”, a költeményeket eljuttatta Kazinczyhoz. Kis János 1808-ban hetvenhét Berzsenyi-verset tartalmazó kéziratot küldött

el Kazinczynak, aki felajánlotta segítségét Berzsenyi verseskötetének szerkesztéséhez. Kis és Berzsenyi baráti kapcsolata aztán egyre szorosabb lett, Berzsenyi második gyermekének is keresztapja lett a lelkész.

A rábaszentandrás jobbágycsalád gyermekeként született Kis János istenfélő szüleitől sajátította el a valóság elemeit, valamint kezdetlegesen az írást és az olvasást, de egy-egy tétet a téti, majd a vadosfai iskolába járt, mígnem – a malomsoki lelkész és a vadosfai tanító javaslatára – beadták a soproni evangélikus líceumba.

A líceum nagy előrelépés volt a tehetséges ifjúnak; itt életre hívója lett az ország első magyar diákönkormányzat-

nek, a Soproni Magyar Társaságnak, mely elsősorban a magyar nyelvű irodalom alkotásait szándékozott széles körben ismertté tenni. Kis soproni tanulmányai során kedvelte meg az ókori irodalmat és a modern nyelveket.

Rövidesen a világ is kinyílt számára, hiszen tanulmányutakra mehetett Göttingenbe és Jénába, ahol felkészült, felvilágosult professzorok előadásai révén – a vallási kérdéseken túl – világi tudományokkal is ismerkedhetett. Szűk két évet töltött külföldön, amikor 1793 őszén hazatérve a győri ágostai evangélikus iskolába került tanítónak, mígnem aztán 1796-ban Nemesdömölkön lelkésszé szentelte *Hrabowszky Sámuel* püspök.

Ezután különböző helyeken szolgált, de a kitartó nemesdömölkiek meghívózták, és meghívták lelkészüknek.

Dömölköt Kis a művelődés fontos helyévé avatta. Számos kiválóság keverte fel ekkortájt, itt szélesedett ki irodalmi munkássága, itt készítette el többek közt a *Protestáns közemberek olvasókönyvét*, amellyel a népies irodalom felé a legelső és a „viszonyokhoz képest igen tapintatos lépést tette”.

Kis íróként, költőként a felvilágosodást kívánta elősegíteni, az igazságot megmutatni, a tudatlanságot oszlatni igyekezett. Munkái a nyelvtudomány, az esztétika, a történetírás, a nevelés, az életbölcselet köréből kerültek ki.

1808 tavaszáig szolgált Nemesdömölkön, amíg a soproni lelkészi meghívást el nem fogadta. Sopronban harmincnégy esztendőt töltött, ezalatt kiadta összes költeményét, illetve több mint hatvan kötetet fordított. Néhány közülük: *Dr. Luther Márton kis katechismusának magyarazatja – Néhaj superintendens Herder után; A régi görögök erkölcsének és szokásainak, vagy vallásbéli, polgári, hadi és házi rendtartásainak leírása; Emberi indulatok tüköre, rész szerint igaz, rész szerint kitöltött történetekben – Nagy részint Lafontaine után; A vallástalanságról s a vallásbéli buzgóság meghidegedésének okairól, különösen a protestánsok között; stb.*

1812. június 23-án választották meg a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület püspökévé. Szuperintendensi minőségében többször összeütközésbe

került a kormányzattal a protestánsokat érintő megszorítások miatt.

A kitartó, szívós, vasszorgalmú evangélikus lelkész nagy tiszteletben tartották. A „legmagyarabb Habsburg”, az ország gazdasági és kulturális felemelkedéséért sokat tevő *József nádor* maga hívta meg a felállítandó Magyar Tudós Társaság szabályai kidolgozásával megbízott testületbe; az akadémia megalakulásakor pedig természetes volt, hogy Kist meg is választják rendes akadémiai taggá, és emellé királyi tanácsossá is kinevezik.

Annak ellenére, hogy mindezek, illetve lelkészi-szuperintendensi feladatai nagy elfoglaltságot jelentenek számára, az írói pályának élete végéig – 1846-ig – buzgó híve maradt.

Kis János egyike azon nagy emlékeztető magyar embereknek, akik nemzeti irodalmunk szorgos munkásai, serkenő művelődésünk kalauzai voltak. Emlékének ápolása, fenntartása fontos feladatunk – s nemcsak az evangélikusoknak, hanem más felekezetűeknek is. Minden magyarnak.

■ – KZ –

Megszólaltatni a reményt

Beiktatták a Veszprémi Egyházmegye elnökségét

Régi-új esperest és egyházmegyei felügyelőt iktattak június 16-án, szombaton az idén kétszáz éves Veszprémi Evangélikus Egyházmegyében. Az igehirdetés szolgálatát *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke végezte. A liturgiában *Vajda István* ajkai és *Pethő Judit* nagyalaponyi lelkész vett részt.

Isten adja a növekedést – emelte ki 1Kor 3,6–7.9 alapján tartott prédikációjában *Szemerei János*. – A növekedés az élet jele – tette hozzá. – Ugyanakkor nekünk is szerepünk van

benne. „Munkára hív a megbízás. Ha nem végezzük el a feladatunkat, elvadul a termés, nem lesz semmi olyan, mint lehetne. Az igében az élet csodája rejlik, az örök élet csodája – ezt kell továbbadnunk”

Az istentiszteleten ezek után került sor az esperes és az egyházmegyei felügyelő beiktatására, majd a megválasztott tisztségviselők eskütételére. A zenei szolgálatban Pápa város *Bárdos Lajos vegyes kara* működött közre.

Polgárdi Sándor újraválasztott esperes székfoglalójában

(*képiünkön*) Jer 31,17 alapján arra a reményre utalt, amelyet meg kell szólaltatnunk a ma embere számára. Majd kifejtette terveit a következő ciklusban elvégzendő munkával kapcsolatban: „A jövő egyházát olyannak szeretném látni, amelyre még hallgatnak; amely mindenképpen nyugodt pontot jelent a válsághelyzetben” – fogalmazott.

Henn László egyházmegyei felügyelő négy szóban foglalta össze, milyen feladatokat szeretne folytatni és megvalósítani a továbbiakban. Célja a bizalom, a békesség, a törvényesség és a tájékoztatás fenntartása.

A köszöntők sorában megszólalt többek között *dr. Birák Antal*, aki *Szászfalvi László* államtitkár üdvözlését adta át; *Kopf András* lelkész a somlószlósi gyülekezet nevében, valamint *Venczel Csaba*, a pápai egyházközség felügyelője. Az ünnepi alkalom szeretetvendégséggel zárult.

■ A. M.

Szolgálat halk és szelíd csendben

A bobai evangélikus templomban került sor a vasi egyházmegyei elnökség és tisztségviselők beiktatására június 17-én, vasárnap délután. A liturgiát *Gyarmati István* sárvári, *Kovácsné Tóth Márta* vonóckői és *Torma-Hasza Mónika* szombathelyi lelkész végezte. Igéihirdetést *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke szolgált.

A meghívón szereplő igever, Kol 3,15 alapján a püspök Krisztus békességéről beszélt, amely betölti mindazokat, akik elhívását követve munkálkodnak az ő egyházában. „Jézus nem választott tökéletes embereket. A mi feladatunk az, hogy arról tanúszkodjunk, aki Isten tökéletes irgalmát és szeretetét hozta el” – fogalmazott. Az iktatás nem magasabb rangba való helyezést, hanem szolgálatba állítást jelent – tette hozzá.

Rostáné Piri Magda újraválasztott esperes, valamint az új egyházmegyei felügyelő, *Mórotz Zsolt* beiktatását követően esküt tettek a frissen megválasztott egyházmegyei tisz-

ségviselők is. Az istentisztelet közös úrvacsorával ért véget, amelyben a jelen lévő lelkészek is segítettek.

A közgyűlésen elsőként *Mórotz Zsolt* székfoglaló beszédét hallgathatták meg a résztvevők. „Ha valakit Isten kiválaszt, azt gyengeségei és hibái ellenére alkalmassá teszi a feladat elvégzésére” – vallotta meg személyes hitét. Az egyházmegyei felügyelő legfontosabb feladatának most a gyülekezetek megismerését tartja.

Az esperes, *Rostáné Piri Magda* nem kívánt ismét szék-

foglalót tartani, csupán visszautalt az előző beiktatásakor elhangzott céljára. „Halk és szelíd csendben szeretném a szolgálatomat végezni” – mondta.

Ezek után sor került a leköszönő egyházmegyei felügyelő köszöntésére is. *Sztrókey Attila* rövid felszólalásában hangsúlyozta: a szolgálat tisztségtől független, így ő ezután is szolgálni fog.

A jó hangulatú ünneplés a helyi kultúrházban megrendezett szeretetvendégséggel ért véget.

■ ADÁMI MÁRIA

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Rostáné Piri Magda és Mórotz Zsolt között Sztrókey Attila

Bács-kiskuni vegyes páros

Egyházmegyei iktatások Dunaegyházán

► A Déli Evangélikus Egyházkerület első női megyei felügyelőjét iktatta be hivatalába *Gáncs Péter* püspök június 16-án. A Bács-Kiskun Egyházmegye elnökségében ezentúl *Dudla Erzsébet* dunaegyházi felügyelő tölti be a világi vezetői tisztséget, míg esperesnek *Lupták György* kiskörösi lelkészt választották meg újra. Az ünnepi istentisztelet keretében iktatta be hivatalába a régi-új esperes az egyházmegyei tisztségviselőket is.

Zsolt 4,8 alapján tartott igehirdetésében a püspök az új felállású elnökség különleges adottságaira is felhívta a figyelmet. Többek között kiemelte: más-más szint fog a vezetésbe vinni egy férfi és egy nő. Az újraválasztott esperes a folytonosságot jelképezheti, míg a frissen beiktatott fel-

ügyelő „új szemmel” vizsgálhatja meg a kérdéseket. Más szempontok játszhatnak szerepet egy nagy létszámú városi gyülekezetből érkezve, és mások egy falusi, maroknyi evangélikus közösségből jöve.

„A következő hat évben nemcsak a gyülekezetek gondja fog rátok há-

rulni – zárta gondolatait a püspök – , hanem az örömeik is többszörösen össze fognak adódni. Márpedig ebben az egyházmegyében több gyülekezetben is növekszik a keresztlők és a konfirmációk száma, az oktatási intézményekben pedig tág missziói lehetőség nyílik. Isten áldja meg szolgálatotokat!”

Az ünnepi istentiszteleten iktatta be hivatalába *Lupták György* esperes az egyházmegyei tisztségviselőket. Az alkalom közgyűléssel zárult, amelyen a kerület nevében *Radosné Lengyel Anna* kerületi felügyelő megköszönte *dr. Ambrus András* leköszönő egyházmegyei felügyelőnek az előző ciklusban végzett szolgálatát. Meg-

ható meglepetésként érte a résztvevőket, amikor az új felügyelőt az édesanyja köszöntötte énekkel beiktatása alkalmából.

■ BODA ZSOLTA

Az egyházmegyei elnökség tagjaival interjú olvasható a Déli Egyházkerület honlapján: del.lutheran.hu/hirek

Évzáró az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

► Folytatás az 1. oldalról

A diplomaosztás után az *Agape* zenekar játéka vezette át a programot a jubilánsok köszöntéséhez. Külön örömmel üdvözölték a húsz évvel ezelőtt végzett levelező tagozatos évfolyamot, amelynek tagjai szintén megjelentek az alkalmon.

Teológiai tanulmányai befejezésének negyvenedik évfordulóját ünnepelte Görög Zoltán, Jankovits Béla, Lehel László és Széll Bulcsú. Munkájuk elismeréseképp emléklapot vehettek át. Arany oklevelet kapott az ötven éve végzett Baranyay Kálmán, Detre János, Káposzta Lajos, Kovács Etelka, Kőszeghy Tamás, Liska Endre, Molnár Jenő és D. Szebik Imre.

Hatvan esztendeje fejezte be teológiai tanulmányait dr. Juhász Géza, Madarász István, Trajtler Gábor és Varga György, ők gyémánt oklevelet vehettek át.

Tanulmányai befejezésének hatvanötödik évfordulóján vasdiplomát kapott Tóth-Szóllós Mihály, rubin oklevelet pedig a hetven éve végzett Horváth Miklós.

A jubilánsok az országos egyház ajándékképpen Vinczellér Imre képzőművész albumát kapták ajándékba. Nevükben először Széll Bulcsú szólt, majd D. Szebik Imre mondott köszöntést.

Az ünnepi ülés végén vehette át az idei díjazott, dr. Birkás Antal a Súlyom Jenő-díjat Reformáció, államhatalom, politika – Luther és Kálvin jogfilozófiai és politikai filozófiai nézet

zetei című könyvéért. E munkát a Dr. Súlyom Jenő Alapítvány százezer forinttal jutalmazta.

Idén is elismerésben részesültek a kimagasló tanulmányi eredményt elért hallgatók. A Dr. Súlyom Jenő Alapítvány – és az abban foglalt egyéb alapítványok, köztük a Csonka Albert- és zeti című könyvéért. E munkát a Dr. Súlyom Jenő Alapítvány százezer forinttal jutalmazta.

Idén is elismerésben részesültek a kimagasló tanulmányi eredményt elért hallgatók. A Dr. Súlyom Jenő Alapítvány – és az abban foglalt egyéb alapítványok, köztük a Csonka Albert- és zeti című könyvéért. E munkát a Dr. Súlyom Jenő Alapítvány százezer forinttal jutalmazta.

Vasdiplomát vehetett át az Evangélikus Élet korábbi főszerkesztője, Tóth-Szóllós Mihály

a nemrégiben csatlakozott Bonnyai-alapítvány – jóvoltából tizenkét hallgató vehetett át jutalmat: Seben Glória, Bérces Flóra, Gyurkó Donát Sámuel, Kovács Barbara Luca, Őri Katalin, Lázár Anikó, Kárnyáczki Eszter, Hajdúch-Szmola Patrik, dr. László Virgil, Gömbös Katalin, dr. Schneller István Márton és dr. Tonhaizer Tibor.

A rektor megköszönte mindazokat az adományokat, amelyeket az év folyamán a lelkészképzésért felelősséget érző gyülekezeti tagok juttattak el az alapítvány és az egyetem számára. Fontos a jövő szempontjából – alapította meg Szabó Lajos –, hogy az egyháztagok támogassák a hittudományi egyetemet.

A tanévzáró ünnepség méltó lezárásaként Szabó Lajos az Evangélikus Hittudományi Egyetem munkatársainak mondott köszönetet. Külön kiemelte a tanárok, a gazdasági munkatársak, a recepció és az irodákban dolgozók munkáját, akik mind hozzájárultak a tanév sikeres lebonyolításához. Köszönet illette a hallgatói önkormányzat aktív és építő tevékenységét is.

Az egyetem százhuszadik, teljes teológiai képzést nyújtó tanévét a Himnusz zárta le, egyben utat nyitva a következőnek, amely remélhetőleg az ideihez hasonlóan szép lesz.

■ KB.

Isten szeretetének szolgálatában

Interjú az Agape együttes tagjaival

► „Személyes kedvenceim, akár udvari muzsikusként is elfogadnám őket” – így nyilatkozott dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora az Agape zenekarról. Így nem véletlen, hogy Kovács Viktor, Pfeifer Ottó, Vigh Bence, Hajdúch-Szmola Patrik az egyetem évzáróján is megmutatta, hogy nemcsak teológusok, de kiváló zenészek is. Az utolsó iskolai nap sietségében beszélgettem velük, kicsit foghíjasan, ugyanis a zenekar ötödik tagja, Barcsik Zoltán nem tudott jelen lenni.

Balról jobbra: Pfeifer Ottó, Vigh Bence, Hajdúch-Szmola Patrik és Kovács Viktor

– Tíz hónap alatt ismertük meg a neveteket. Hogyan kezdte meg működését az Agape együttes?

BENCE: Először mi ketten, Viktorral kezdünk el zenélni. Aztán később állt be hozzánk Ottó, Patrik és Zoli. Konkrét napot nem tudnék mondani, amikor megalakultunk, de ez az öt fő körülbelül szeptember óta játszik együtt.

VIKTOR: Utána pedig jött a névválasztás!

– Az agapé görög szó, azt jelenti: „szeretet”. Miért pont ez lett a nevetek?

VIKTOR: Mindenképp alfával kezdődő nevet szeretünk volna. Először ugyanis a logónk készült el, amely egy gitárban végződő alfa jel. Így kezdünk el gondolkodni, hogy milyen görög szó felel meg ennek.

PATRIK: Én még a teológiai lexicont is felcsaptam, hogy minél jobbat találjunk.

BENCE: Zoli pedig azt mondta, jó, hogy Agape lesz a nevünk, mert így reménykedhetünk, hogy minden egyes szolgálatunk végén lesz szeretetvendégség is.

– Sikeretek talán annak is köszönhető, hogy többeteknek van már tapasztalata a zenélésben. Viktor, te egy másik, világi zenekarban is dobolsz, és te írod a dalszövegeket is. Az Agape együttesben is ilyen vezető szerepet töltesz be?

VIKTOR: Nem mondanám, hogy a zenekar vezetése egy kézben fut össze, főleg nem az enyémben. A zenei vezetés Bence feladata, bár tény, hogy én vagyok a „buldózer” a csapatban. A hangosabb éneket kiélem a világi zenekarban, a szolgálat, az más kategória. A szolgálatot az embernek alázattal kell végeznie.

– Az Agape célja tehát a szolgálat?

VIKTOR: Kizárólagosan a szolgálat. El is döntöttük az elején, hogy mi nem koncertezünk, hanem szolgálatot végzünk. Nem előadni akarunk valamit, hanem közösségi éneklésre bátorítjuk az embereket.

– Sok helyre hívtak már benneteket. Jártatok Györkönyben, Kelenföldön, a Szélvíz-sza-előtalálkozón. Az ifjúsági fesztiválok mellett templomokban is zenéltek?

BENCE: Már az elején eldöntöttük, hogy mindenhol igyekszünk elmenni, ahová hívnak bennünket.

VIKTOR: Egyre jellemzőbb, hogy templomokban is játszunk. Nem zárhatjuk el magunkat a világ változásai elől, hanem meg kell látnunk, hogy mire van igény az emberekben.

– Az idősebb korosztálynak is erre van igénye?

VIKTOR: Kit nevezünk időseknek? A hatvanas korosztály már az Illésen nőtt fel! Persze tőlük is mindig pozitív visszajelzéseket szoktunk kapni.

PATRIK: Azért játszunk könnyűzenét, mert így az evangélikus korálkincset bármilyen korosztállyal meg lehet szeretetni. Az időseknek tetszik, mert bár könnyűzene, de mégiscsak korál-szövege van. A fiataloknak is tetszik, mert bár korál-szövege van, mégiscsak gitáron és dobos játsszák. Mindenki megtalálja benne, ami a sajátja.

– Melyik volt a legemlékezetesebb szolgálatotok?

PATRIK: Minden szolgálat attól emlékezetes, hogy együtt vagyunk. Együtt beülünk a kisbuszba, elutazunk, együtt alszunk, ha kell, mínusz tíz fokban, a fűtetlen szobában... Ilyen is volt! Amikor nincs kilátásban szolgálat, akkor is összeülünk próbálni, mert szükségünk van rá.

VIKTOR: Igen, ahogy haladunk előre az időben, egyre fontosabb lesz számunkra a közösség. A heti két próbára nem is elsősorban zeneileg van szükségünk, hanem lelkileg.

– Mi a jövő? Bence, téged jövőre kihelyeznek lelkésznek, Viktor, te már beosztott lelkészként dolgozol. Lesz időtök próbálni?

BENCE: Kezdetből fogva tudtuk, hogy tíz hónapunk van arra, hogy együtt zenéljünk. Hogy mit hoz a távolabbi jövő, azt nem tudhatjuk.

VIKTOR: A lehetőségünk meglenné rá, hogy folytassuk a munkát. A próbák ezentúl már csak a frissen tartást szolgálják, mert a tíz hónap alatt olyan széles körű énekrepartó-árt sikerült összeállítanunk, hogy a szolgálat előtt nem kell új dalokat tanulnunk, csak kiválasztunk néhány jól begyakoroltat.

– Ha egy mondatban összefoglalhatnátok, mi lenne a mottótok?

OTTÓ: Hála és dicsőség Istennek, amiért adott alkalmat arra, hogy együtt zenélve szolgáljunk őt.

– Ez nagyon kifejező...

PATRIK: Énekeljünk a végén egyet? ■ KOVÁCS BARBARA

A küldetés nem nyugdíjazható!

Meghívó – nyugdíjas lelkészek részére

A nyugdíjas lelkészek már kezükbe vehették azt a meghívót, amely őszi lelkészkonferenciára invitálja őket a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központba, az október 16–18-án tartandó találkozóra. Reménykedve várjuk a visszajelzéseket, bizakodunk benne, hogy sokan elfogadják meghívásunkat. Részben azért is, hogy újra átéljük a testvéri találkozót, és felelevenítsük az emlékeinket, részben azért is, hogy kialakítsunk egy teológiai stratégiát mi, az élet rendje szerint nyugdíjba került lelkészek.

E sorok írója még csak frissnyugdíjas, még nem igazán ismeri a tételek keserű terhét és a feleslegesség érzését, de szívesen vállalta fel ennek az akciónak a gyakorlati és szellemi támogatását.

A németországi Rosenheimben tavaly novemberben tartottak olyan konferenciát, ahol a különböző életkorok, azaz generációk közötti jobb együttműködésről hangzottak el előadások. Ennek az életkorok közötti együttműködésről hangzottak el előadások. Ennek az életkorok közötti együttműködésről hangzottak el előadások. Ennek az életkorok közötti együttműködésről hangzottak el előadások.

Mi tehát most tesszük meg az első lépéseket a nyugdíjas lelkészi társadalom mobilizálása felé.

Jó hír az öregedésről!

Az életkor – bizonyos értelmes határok között és egészségi állapot függvényében – nem lehet kifogás. Az említett rosenheimi konferencián hangzott el egy érdekes adat az öregedéssel kapcsolatban. Az előadó szerint a németországi kutatók nagyon érdekes megállapításokat tettek: nevezetesen, hogy nemcsak az emberi életkor határa tolongott ki, hanem a szellemi és lelki teljesítőképességé is.

A német előadó szerint kortársaink képesek a nyolcadik évtizedig lelkileg fittek és egészségesek maradni. Megállapítást nyert, hogy a mai nyolcvanévesek – korábbi időszakokhoz képest – olyan energiákkal rendelkezhetnek, mint régebben a hetvenévesek, illetve a mai hetvenévesek olyanokkal, mint korábban az egy évtizeddel fiatalabbak. Természetesen ez nem vihető abszurd módon tovább, de számunkra is érzékelhető a generációs határok ide-oda való eltolódása.

Ugyanebből az előadásból tudtuk meg azt az első hallásra nehezen érthető tételt is, hogy olyan korba értünk, amikor az ember évente csak három hónapot öregszik. Az előadó

az okok között említette a jobb orvosi ellátást, a fizikai munka visszaszorulását, a táplálkozás racionalizálását stb. Harminc évvel ezelőtt – így az előadó – Németországban háromszáz ember volt száz esztendőnél idősebb, most tízezer felett van a számuk. De a szellemi kapacitás határa is kitolódik.

Az Úr Jézus Krisztus nem azt mondta, hogy nyugdíjas korunkig kell teljesítenünk a küldetésünket, hanem visszajövele előtt szívünk utolsó dobbanásáig, amíg testünk és értelmünk engedelmeskedik.

Előzetes felhívás: már előre készülünk kellene arra a megbeszélésre, amelyre – Deo volente – október 18-án, csütörtökön délelőtt kerül sor! Ki milyen témában vállalna dolgot azzal a céllal, hogy egymást is, de a minket követő fiatalokat is gazdagítsuk? Azt talán szükségtelen hangsúlyoznom (Kazinczy után szabadon), hogy „jót s jól”.

Isten megbízást ad az idősebbeknek is, nekünk, nyugdíjasoknak!

Találkozunk Révfülöpon, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban 2012. október 16–18-án, és a többit ott megbeszéljük!

A hivatás és küldetés nem nyugdíjazható!

■ RIBÁR JÁNOS nyugalmazott esperes

Az emberség napja

Szobrot állítottak Mezőtúr egykori evangélikus lelkészének

► Mezőtúr egykori evangélikus lelkészére, **Botyánszky Jánosra** (1894–1976) emlékezett a hálás utókor június 17-én, vasárnap, amikor leleplezték a templom mellett kialakított Botyánszky parkban a szobrát. Az ünnepségre *Az emberség napjának* nevezett városi megemlékezés keretében került sor.

A nagy tudású és bátor szívű lelkészre hálás szívvel emlékeznek a helyi zsidó közösség is, ugyanis 1944. június 16-án a templom harangjának megkongatásával búcsúztatta az elhurcolt mezőtúri zsidókat. Magára vállalta a

templomban tartott ünnepi istentisztelettel kezdődött, amelyen *Kocsik Mónika* helyi lelkész nő liturgizált, és *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke prédikált. A kántóriszólás szolgálatát *Gyurasics-*

lelkészre pedig *Gáncs Péter* püspök emlékezett.

Az evangélikusok nevében *Gáncs püspök*, *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő, *Kocsik Mónika*, *Juhász Sándorné* gyülekezeti felügyelő és *Mlinárcsek János* gyülekezeti tag helyezte el koszorút a szobornál.

A nap a zsidó emlékhelyen folytatódott megemlékezéssel, délután pedig a most már városi galériaként funkcionáló, szótven éves zsinagógá-

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

hazatérő csekély számú túlélő lelkigondozását, és héberül prédikált nekik. A templom belső falán tavaly emléktáblát helyeztek el a túlélők, illetve az áldozatok leszármazottai.

A múlt vasárnapi rendezvénysorozat az evangélikus

né Uherkovich Éva református lelkész nő vállalta.

Az istentisztelet után leleplezték le a parkban *Györfi Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Ünnepi köszöntőt *Herczeg Zsolt* polgármester mondott, Botyánszky

ban kiállítás megnyitójával zárult. A július 28-ig látogatható tárlaton Botyánszky János lelkész emlékkiállítása, illetve a tragikus sorsú zsidó művész, *Ámos Imre* alkotásai tekinthetők meg.

■ BO-ZSU

A közösség és a civil összefogás jegyében

Templomszentelési emlékűnnep Csornán

Templomuk felszentelésének nyolcvankettedik évfordulójára emlékeztek június 10-én a csornai és kapuvári evangélikusok.

A samáriai asszony történetének vége (Jn 4,39–42) alapján tartott igehirdetésé-

Krisztusban kapott váltásigot hirdető evangéliumnak.

Az istentiszteletet követően – amelyet ezúttal keresztelő tett még ünnepélyesebbé – valóságos fesztiválhangulatban folytatódott az emlékűnnep. Az egyházközség tag-

korral alapozta meg a hangulatot a sokféle étellel megrakott asztalok mellett, illetve az egyházközség zenekara, a három esztendeje alakult *Metamorfózis* együttes. Kiemelt vendége volt a fesztiválnak *Kátai Zoltán* énekmondó.

A színpadi produkciókkal párhuzamosan lehetőség nyílt a hagyományos magyar íjászat és fazekasmesterség kipróbálására is.

A sorrendben ötödik ilyen jellegű gyülekezeti napot négy helyi civil szervezet – *Csorna Város Önkéntes Tűzoltó Egyesülete*, a *Borbarát Kör*, a *Szeretem Csornát Városvédő Egyesület* és a *Rábaközi Íjász Kör* – jelenléte is színesítette, nem véletlenül. A csornai evangélikusok ugyanis tudatosan felvállalják városukban a civil összefogás ügyét, és létszamarányukat meghaladóan igyekeznek is részt venni az ilyen kezdeményezésekben.

■ T. J.

ben *Tubán József* lelkész kiemelte, hogy a hitre jutásnak egyetlen előfeltétele van: az, hogy felcsendüljön a Krisztust hirdető evangélium, akár egy rossz életű asszony ajkán is. Isten ígéje ugyanis nem személyfüggő. Helyénvaló tehát, hogy ezen az ünnepen megemlékezzen a közösség az előttük jártakról: lelkészekről, presbiterekről – de sohasem az emberekre, hanem az általuk munkálkodó Krisztusra figyelve. Hiszen a templomot sem egyszerűen azért emelték az elődök, hogy otthonra találgon ez a közösség, hanem hogy legyen hol megszólalnia a

TUBÁN JOZSEF FELVÉTELE

Botyánszky János emlékezetére

Medgyesegyházán született 1894. június 8-án. Édesapja *Botyánszky János* szűrszabómeszter, édesanyja *Adamik Julianna*, aki a család gondját viselte.

Az elemi a medgyesegyházi állami izraelita iskolában végzte, kitűnő eredmény-nyel. Ezután Békéscsabán, az evangélikus Rudolf-főgimnáziumban érettségizett 1912-ben, szintén kiemelkedő eredménnyel. A gimnázium ajánlásával a pozsonyi teológiai akadémiára nyert felvételt, amelyet 1916-ban fejezett be. 1916–17-ben katonai betegápolóként dolgozott.

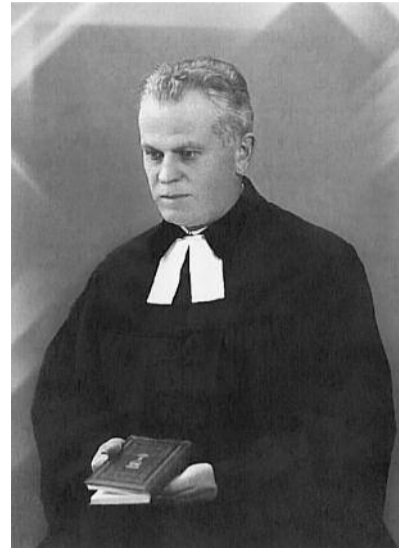
1921-ben, miután erkölcsi és tudományos minőségét megvizsgálták, a püspök engedélyével a szentesi ágostai hitvallású evangélikus egyházhoz vezényelték segédlelkésznek.

1933-ban feleségül vette *Pass Lenkét*. Egyetlen gyermekük – akit mindig „*Apróskának*” nevezett – 1934. augusztus 18-án született.

A Mezőtúri Evangélikus Egyházközségtől *Wikkert Lajos* esperes Szentésre szerettet volna távozni. 1934 januárjában kérvényezte, hogy engedélyezzék távozását, és a hely-

be Botyánszky János segédlelkész nevezék ki. A presbitérium ezt az ajánlást elfogadta. A beiktató ünnepségre 1934. március 11-én került sor.

Botyánszky János folytatta elődje szervező- és közéleti munkáját. Az egyházközség megerősítésére kezdeményezte a „*Tulakörösi*” evangélikus

iskola megépítését, amelyet 1937-ben ünnepélyes keretek között adtak át.

A város közéletébe is hamar bekapcsolódott. Több társadalmi szervezet és egyesület tagja volt. Jó kapcsolatokat épített ki a helyi egyházi vezetők-

kel. Előadásokat szervezett, karitatív tevékenységet folytatott. Számos írása, irodalmi értékeze jelent meg a helyi újságokban, több tanulmánya kapcsolódik a város történetéhez.

Tevékenyen segítette a Törő Pál Múzeumbarátok Szakör munkáját. Aktív és széles körű levelezést folytatott *Tamkó Sirató Károlyval*, *Csabai Wagner Józseffel* és az egyház tudós személyiségeivel. Kiváló rajzkészséggel rendelkezett. Kiemelkedő nyelvtudása volt; tudott héberül, szlovákul, latinul, görögül és oroszul.

A hitéből és lelkiismeretéből fakadóan belső készletést érzett arra, hogy a fajlaldózó téboly által súlyos szenvedésekre ítétek iránti szolidaritását kifejezze azzal, hogy 1944. június 16-án megkongassa az evangélikus templom harangját.

■ SZABÓ ANDRÁS, a *Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesület* elnöke

(Részletek a Mezőtúr és Vidéke városi közéleti lap 2012. június 15-i számából)

► *Botyánszky János* evangélikus lelkész szobrát közadakozásból állította Mezőtúr Város Önkormányzata, a Mezőtúri Evangélikus Egyházközség, Mezőtúr Művészeti Közalapítványa és az egykori zsidó közösség tagjainak leszármazottai. Az elkészítésére *Györfi Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművészt kérték fel, aki munkadíját adományként ajánlotta fel a nemes célra. A mezőtúri, harmincéves művésztelep vezetőjét, résztvevőjét – aki nem melleleg karcagi református presbiter – kérdeztük a június 17-én felavatott szoborral kapcsolatban.

A felkéréssel tavaly decemberben kerestek meg, így elég szűk volt a határidő. A mezőtúri reformátusok adományozták a szobor vörösmárvány oszlopait. Bár eredetileg más anyagban gondolkodtunk, amikor megláttam ezeket a temetőben lévő, használaton kívüli, százéves sírkereteket, tudtam, ezeket a köveket szeretném „újraéleszteni”. Restauráltuk, felfényeztük, ragasztottuk, így lett belőlük a közel három méter magas oszlop, illetve a talapzat.

Az emlékmű tetejére a félrevert harangot terveztem, rajta azzal a bizonyos, 1944. június 16-i dátummal, amikor *Botyánszky* lelkész úr félreverte a templom harangját, amint a város zsidó embereit a halálba vitték. Nem véletlenül írtam a harang alá: *Az igazak és bátrak emlékére*. Ugyanis emlékezniük kell azokra a bátor emberekre, akik a történelem viharos időszakaiban saját szerény eszközeikkel ugyan, de mertek cselekedni. Ők az életüket tették kockára embertársaikért, nekünk pedig méltóképpen kell rájuk emlékeznünk.

Az oszlopra Botyánszky Jánosnak azt az ötvenéves kora körüli arcmását öntöttem, ahogy abban az időben kinézett. A testtartása is a haranghúzás mozdulatát idézi.

Azt gondolom, hogy az evangélikus egyház területén a városi önkormányzat által kialakított park és a benne most felállított szobor méltó módon illeszkedik abba a sorba, amellyel őseink emlékét igyekszünk őrizni itt, Mezőtúron és számos más helyén az országnak. Nekem kun gyökereim vannak, és ehhez híven vallom: fontos, hogy visszamenjünk a múlt értékeihez, őseink példájából erőt merítve pedig szüntelenül megújuljunk.

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

A világ közepén

Czigány György költő, szerkesztő vallomása Weöres Sándorról

► Megismerni szelíd, bársonyos hangját. Évtizedeken át készítette a rádióban, televízióban zenei és irodalmi műsorokat, amelyekbe a legnehezebb időkben is becsempészett istenes költőket, és vallomásra bírta őket. A déli harangzó után ezek hallgatták *Ki nyer ma?* – *Játék és muzsika tíz percben* című sorozatát, és gazdagodtak belőle. Nem csoda, hiszen *Czigány György* zongoraművészként indult, később pártolt át az íráshoz, és ebben is jelentőset alkotott. Útba indító mesterei szerint versei „csontig metszően lényegmondóak”. Gyöngyszemek, evangéliumi tisztaságú üzenetek. Szoros barátság fűzte Weöres Sándorhoz. Mondhatni végigkísérte fölfelé suhanó csillagpályáját. Régi és közeli találkozásokról kérdezem, költészetéről, titkairól, emberi dolgairól a júniusi délelőttben.

– 1956-ban elvégeztem a zongoraművész szakot a Zeneakadémián – kezdi az emlékezést. – Bekerültem a rádióba, s mivel az irodalom izgatott egész életemben, igyekeztem szöveges műsorokat készíteni. 1959-ben például beszélgettem *Illyés Gyulával*. A *Házimuzsika* című sorozatban örömmel mondhattam be Weöres Sándor nevét, nemegyszer voltak vendégek ebben a műsorban feleségével, *Károlyi Amyval*. Van is egy kedves dedikáció Sándortól: villanydrókat rajzolt a könyv elejére, rá madarakat, rögtön mind a két oldalt beborította a grafikáival. Volt olyan verse, amely ebben az élő műsorban hangzott el először.

– *Járt Weöresék lakásában a Törökvez úton?*

– *Zenéről, versről* című összeállításommal otthon is fölkerestem. Telefonon bejelentkeztem, és néhány nap múlva ott voltam a híres „kék házban”. Nagyon meglepett, hogy tud róla, én is írok verset. Rögtön mondta, hogy olvasta a Nyugatról hazahozott *Látóhatárban*. Olykor levélben is megbírált munkáimat, néha meg is dicsért, a felesége nem, Sándor pedig a végén odaírta: „Nem tudom, Amy mit akar.”

A lakás olyan volt, mint később a rózsadombi új házban a kuckója. Ott is sokat jártam, együtt a családdal. *Gergő* fiam akkor volt kicsi. Sanyi elment vele a boltba, és vett neki színes cukorkákat. Így kezdődött barátságunk, és tartott az utolsó időkig.

– *Melyik találkozásuk volt a legemlékezetesebb?*

– Talán az első. El tudtam menni *Kodály Zoltánhoz*, és a végén megkérdeztem, mi a véleménye Weöres Sándorról. *Óregék* című diákkori versét Kodály megenesítette, s később egy másikat is, néhány sort kidobva belőle, ezekről beszélt. Utána elmentem Weöreshöz, őt megkérdeztem Kodályról, és ő is elmesélte, hogyan történt a találkozás.

Gödöllőn, egy irodalmi est előtt érdeklődött valaki tőlem a nagy kortár-

sakhoz fűződő kapcsolataimról. Mondtam Illyést, *Otlikot*, másokat, s a végén megemlítettem Weöres Sándort, hozzátéve, hogy sokat utaztunk együtt, szinte a gépkocsivezetője voltam. A házigazda félreértette, és így vezette be az estet: „Köszöntjük Czigány Györgyöt, aki Weöres Sándor sofőrje volt, és később jó barátok lettek.”

– *A kései évekből milyen emlékeket őriz?*

– Élete vége felé is többször találkoztunk. Ekkor már nehezebben fogalmazott, és szellemileg lelassult, mégis gyönyörű verseket írt.

Egyszer kint voltunk a Pap-szigeten – ez is filmszerű pillanat –, fölállt egy tutajra, és elmondta egyik szép búcsúversét. Most is hallom kántáló hangját a délutánban: „Mind elmegyünk, a ringatózó fák alól mind elmegyünk, / a páros ég alatt mind együtt vagyunk, / olyik még visszanez, a holdsugár a lábnyomunkba lép, / végül mind elmegyünk, a napsütés is elmarad, / és lépdelünk a csillagok mögött a menny abroncsain.”

A végén csend lett, becsukta a kötetét, és ott a vízen, az égbolt alatt valami szimbolikus atmoszférát kapott a Weöres-költemény.

– *A költőnek melyik versét szerette még?*

– Egyszer *Stravinsky* zenéjéhez hasonlítottam a művészetét. Hozzá hasonlóan Weöres is hol a klasszikusokhoz igazodott, hol a lehető legmodernebb verseket írta, egyszerre volt konzervatív és avantgárd. Mindig az, amire szükség volt: ha az antik eklogákat kellett használni, akkor a hexametert vette elő, ha *Dante* és *Petrarca* modorában fogalmazott, akkor őket keltette életre. De írt Szűz Mária-himnuszt, barbár dalokat; a rádióban elmondta a képzelt műfordítását, ami félelmetes volt. Egyszer tréfás sírverseket olvasott föl, „Sütő Borcsa valék” – mondta, és női hangon kezdett énekelni, ő, aki amúgy is kicsit magas fejhangon beszélt.

– *Találkoztak nagyobb ünnepeken?*

– Egyszer karácsony első napján vittem vissza hozzájuk valami könyvet. Persze csak délben, mert Weöres Sándor éjszaka dolgozott, és dél előtt aludt. Fölmentem, és elnézést kértem, amiért most zavarom. Kérdezte is: „Tényleg, Gyurkám, megvolt már a szenteste? Vagy ezután lesz?” Komolyan, hosszasan eltűnődött...

Annnyira belső életet élt, nem alkalmazkodott a világ dolgaihoz. Valamilyen saját maga szabta időrendben tevékenykedett. Végighevert fél könyökére dőlve a heverőn, ahogyan a júniusi kertben is, mikor köszöntöttük a hetvenedik születésnapján. Egyszerűen élt, semmiből sem csinált nagy ügyet.

– *Voltak Csöngén, a költő kedves evangélikus templomában? Milyen lehetett a hite?*

– Sajátos módon hívő ember volt, átítatva a keleti vallások szimbolikájával. Hiszen ez a különös világ a verseiben is megtalálható. Nagyon sok olyan mestere volt, akiket sokra tartott. Az hatott meg engem, hogy hihetetlen tudása ellenére diákos kíváncsisággal tudott mindenre figyelni. Doktori értekezést írt a vers születéséről, nagy írókkal levelezett: *Babitscsal*, *Kosztolányival*, *Hamvas Bélával*...

Látszott, ő egy abszolút szuverén egyéniség, akinek nincs kétsége afelől, hogy a világ közepén él. Ugyanakkor mérhetetlen szerény volt, csöndes és nyugodt. Egy-egy versében – mint a *Salve Regina* – Szűz Máriához írt gyönyörű sorokkal megvallja hitét. A legszebbek egyike az édesanyja emléket megidéző költeménye: klasszikus formák, és mégis hihetetlenül modern. Számomra az volt a csodálatos a teljességében, hogy mindent tudott, a humortól, a játékoságtól kezdve a tragédiáig.

– *Ha nem abban a korban él, Nobel-díjas lehetett volna...*

– Megérdemelte volna! De a Nobel-díjat valószínűleg ugyanúgy semminek tekintette, mint más földi hívságot. Nem akart nagy költő lenni, tudta, hogy az. Arra törekedett, hogy versei fölhaborítsanak vagy gyönyörködtesenek. Élni segítsenek. Olcsó tetszésre és sikerre nem vágyott.

Egyszer kérdeztem a versekről: mi lesz velük? Azt felelte csodálkozva: a vers az egy darab krumpli, elgurul, és kész, nem kell vele foglalkozni. Nála őszintébb emberrel nem találkoztam; aki a maga képzeltségében is természetes volt és szeretni való.

– *Lassan minden klasszikusunk feledésbe merül. Weöres Sándor mennyire él?*

– Azt hiszem, őt nem lehet elfeledni. Nem lehet kiküszöbölni, mert nemcsak a saját műveiben él, de bennünk is. Megkerülhetetlen a magyar költészetben, mint *Ady Endre* vagy *Babits Mihály*. *Johann Sebastian Bachot* száz évre elfelejtették, azután föltámadt, *Mendelssohn* megtalálta a *Máté-passiót*, és diadalra vitte. Weöres Sándorra mindig rá fogunk találni, mert létezik, sokan szeretik és olvassák.

– *Eppen egy év múlva lesz születésének a századik évfordulója...*

– Nem egy ünnepi alkalommal kell megtisztelni. Vele kell élni minden nap, gondolni rá, s ha időnk engedi, olvasni verseit és műfordításait. Az ő idejében, ami közel jár az örökkévalósághoz. Nagy öröm, hogy kortársai lehetünk, s ha Csöngén vagy bárhol a világban ünnepeljük, akkor ez a hét-köznapok megszentszülését jelenti.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

170 éve „született” Petőfi

Tolvaj huszár

Ló dobog, por kél az úton,
Zeng a harsány trombita:
Kvártély, kisbiró! huszárok
Szállanak a faluba.

„Jól vigyázz leányom édes,
Mond az aggódó anya,
Nehogy ez vagy az lakunkból
Vélek elvándorlana.”

És hogy jöttek, hogy megálltak
A vitézi seregek:
Aggalom s öröm vegyülve
A lakókat szállta meg.

Ébred a hajnal sugára,
Véle ébred a huszár;
Lóra pattan, induló zeng,
S messze föld fogadja már.

Aggalom s öröm szívökben
Nem hiába lakozik:
A huszárok csinosak, de
Kissé hosszuk újjajk.

És merengő fájdalommal
Néz utánok a leány;
Köny pereg le szép szeméről,
Mély sohaj kel ajakán.

„Mért, leányom, e busongás?
Könybe mért lábbad szemed?”
„Jó anyácskám, meglopának,
Egy... elvitte szívemet.”

Bella Márton nagyteveli diák illusztrációja a *Tolvaj huszár* című vershez

A fenti játékos, szerelmes románc 1842 júniusában íródott Pápán. A kedves versben már ott van rejtve írójának annyi csodálatos későbbi, szerelmi témájú költeménye. Érzelemgazdagsága, versszerkesztése még nem az igazi, de ez már az a hang, amelyből hamarosan a világirodalmi értékű szerelmi líra dallama kerekedett ki.

Különös jelentőséggel bír ez a költemény. Kevesen tudják, kevesen tanítják, hogy ennek a versnek a végére kanyarította oda legelőször *Petrovics Sándor Petőfiként* a nevét. Idén kerekén százhetven esztendeje ennek. *Petrovics Sándor Kiskőrösön*, *Petőfi Sándor Pápán* látta meg a napvilágot.

A református Ókollégium mellett, a mai pápai Petőfi utcában áll még az a ház, amelynek kicsiny – folyosóból elfalazott – szobáscskájában Petőfi *Orlayval* és *Jókaival* építgette jövendőjének ábrándvárait. Petőfinek egy láda volt az ágya, könyv a párnája, köpönyege a takarója. Szerényen, szegényesen élt, ruhája is a soproni időszakból rajta maradt obsitos öltözék volt. Unokatestvére, az ugyancsak evangélikus Orlay és pár diáktársa azért segítettek neki. Volt, hogy ruhát, lábbelit szereztek számára.

Egyik iskolatársa, aki egy vak, idős lelkipásztornak olvasta fel a *Pesti Hírlapot*, ezt a kereseti forrását átengedte Petőfinek, és a szegény diák emellé még ebédet is kapott. Tanára, *Tarczy Lajos* felvetette keresztkomájához, *Horváth István* ügyvéd-

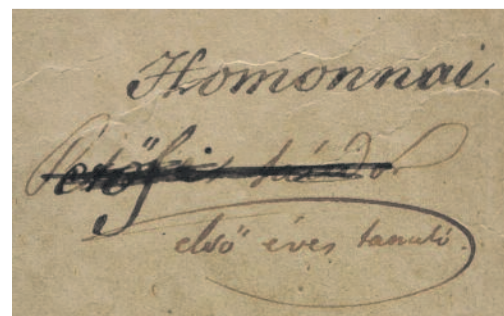
hez kisegítő írónak, illetve nevelőmunkát is ellátott díjazás fejében.

Ez utóbbi azonban – a friss kutatások szerint – mégsem történetes így, mivel az ügyvéd leánygyermeké az evangélikus anyakönyv tanúsága szerint 1841 tavaszán született, s ekkor kilenc hónapos volt. Vagyis nem házitanítóra, hanem dajkára lett volna inkább szükségére... A kislány korán, 1842. március 8-án halt meg, Petőfi ekkor írhatta *Lenke sírján* című költeményét.

A költő ekkoriban küldte el Pápáról néhány versét közlésre a *Regelő* számára, majd miután válasza sem méltatták, az ország egyik legelőkelőbb folyóiratába, az *Athenaeumba*. Az elküldött alkotások közül *A borozó* 1842 májusának végén meg is jelent, ez lett a poéta nyomtatásban napvilágot látott első költeménye. Nem sokkal később, júniusban írta meg a *Tolvaj huszárt* – s ez alágyezte választott költői nevét a képzőtársasági érdemkönyvben. Ez ma is megtekinthető a nagy múltú *Pápai Református Gyűjteményekben*.

Van azonban egy furcsasága ennek az aláírásnak: át van húzva, és föléje a „*Homonnai*” név van írva. Miért lett áthúzva? 1845-ben, amikor Petőfi nem volt már diák, az alkotóközösség kiadta a *Tavaszi* címet viselő antológiát. Kérték Petőfitől, hogy a versei megjelenhessenek, ő azonban csak úgy járult hozzá ehhez, ha álnévvel hozták le őket, mert korábbi műveit nem találta kellően jónak.

Többek közt a „*Homonnai*” álnevet választotta. Így húzták át a *Petőfi Sándor* nevet, és így került föléje az álnév, amelyet persze már nem ő írt oda. A választott név a nyilvánosság előtt, nyomtatásban először 1842. november 3-án jelent meg az *Athenaeum* hasábjain, a költő *Hazában* című verse alatt.

Petőfi névaláírása a *Pápai Református Gyűjteményekben* őrzött *Képzőtársulati Érdemkönyv* lapján

■ – KERECSENYI –

Egyházjog Luther hazájában

► Egyházi, illetve állami egyházi kérdésekkel foglalkozó szemináriumot rendeztek június 3–8. között a bajorországi Pullachban. A tanácskozás főszervezője a Németországi Egyesült Evangélikus Egyház (VELKD) központi irodája és annak egyházi intézete, valamint a pullachi tanulmányi ház volt. Ez utóbbi egyházunk jól ismert piliscsabai vagy szárszói konferencia-központjához hasonlítható.

A müncheni igazságügyi palota aulája

Az egyhetes szeminárium kemény programot kínált, feszített tempóval (a hét során mindennap négy előadás hangzott el, kettő délelőtt, kettő délután).

Az előadók a vonatkozó témák leg- rangosabb szakemberei, neves német egyetemek professzorai voltak: dr. Michael Germann egyházjogász (Halle), dr. Heinrich de Wall egyháztörténész, jogtörténész (Erlangen), dr. Christian Walter (München), dr. Christine Axt-Piscalar teológus, hitvallási iratok szakértője, valamint az utolsó két nap részbeni előadója, a hetet végig moderáló dr. Hans Michael Heinig (Göttingen).

Az igazságügyi palota kívülről

A négy, illetve öt nap során a legkülönbözőbb témákat dolgozták föl a résztvevők. A teljesség igénye nélkül néhány: az egyén és a helyi gyüleke-

zet viszonya jogi szempontból; az intézményi és lelki kapcsolat dimenziói; egyetemes egyház és keresztség összefüggése, mindennek jogi és teológiai értelmezése; konkrét tartományi egyházak szabályainak vizsgálata; a szátrájkhoz való jog az egyházi, illetve az egyház által fenntartott intézményekben; hitvallási iratok áttekintése; az egyház mibenléte teológiai és jogi szempontból; az egyházon belüli szolgálat kérdései, az elhívás fontossága; munkajogi kérdések. A kérdések megtárgyalásának legfontosabbja „erős” lutheri, illetve evangélikus irányból történt – ennek én magam külön örültem –, főként a hitvallási és teológiai részek esetében.

A feszes tempó, a hosszú előadások mellett azonban jutott idő a pihenésre is. A hetet a szerdai müncheni városnézés tette színesebbé: a tanácskozás résztvevői renthagyó sétát tehettek a városban, jogi és politikai szempontok alapján választott helyszínekkel. Betekintést kaphattak – többek között – München 1930-as és 1940-es éveibe, illetve híres perekbe, például a Hitler uralmával szemben szerveződött Fehér Rózsá ellenállási mozgalom perébe.

■ DR. BIRKÁS ANTAL

AZ EGYHÁZI INGATL

Sikeres parlamenti konferencia értékelte az eredményes munkát

► „Példátlan siker, párját ritkító munka” – így értékelte dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes a 2011 decemberében befejeződött egyházi ingatlanrendezést. A húsz éven át tartó folyamat lezárta alkalmából a korábbi Nemzeti Erőforrás Minisztérium június 12-én konferenciát rendezett az Országház felsőházi termében.

Semjén Zsolt köszöntőjében elmondta, hogy párját ritkító munka volt az ingatlanrendezési folyamat mind az ingatlanok számát, mind az összegszerűsége tekintetében. A volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló 1991. évi XXXII. törvény a múlt igazságtalanságait orvosolta.

A miniszterelnök-helyettes megemlékezett dr. Isépy Tamásról, az Igazságügyi Minisztérium akkori politikai államtitkáráról, akinek nagy szerepe volt a törvény kidolgozásában. Nehéz jogi és politikai helyzetben kellett olyan megoldást találni – mondta Semjén –, amely beilleszthető volt az akkori, meglehetősen behatárolt alkotmányos keretek közé. Ezért alakult úgy, hogy csak a hitéleti és a közcélú feladatok ellátására szolgáló, beépített ingatlanok voltak visszaigényelhetők, vagy volt fizethető érték pénzbeli kárpótlás.

A politikus hangsúlyozta: a törvény megszületése óta konszenzus volt a tekintetben, hogy az ingatlanrendezési folyamatot végig kell vinni. Egyetlen kormány sem vonta kétségbe az egyházak jogos igényeit. Ennek is köszönhető az ingatlanrendezés példátlan sikere.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere szerint az ingatlanrendezés az egyházak türelmének és a kormányzati szervek stabil szakmai tudásának köszönhetően lett sikertörténet. „Méltán lehetünk büszkék arra, hogy ezt a folyamatot végigvitük” – állapította meg. Az ingatlanrendezés célja az volt, hogy átláthatóbban, finanszírozhatóbban, fenntartható módon és színvonalasan tudjanak szolgálatot végezni az egyházak. Ennek az ingatlanrendezési fo-

lyamatnak a gyümölcseit azok a gyermekek és az életük alkonyán lévő idősök élvezik – mondotta –, akik a visszajuttatott ingatlanokban részesülnek nevelésben, ezekben kapnak szociális ellátást. A miniszter örömet fejezte ki, hogy a konferencián képviseltetik magukat a határon túli egyházak is.

Szászfalvi László államtitkár mint a konferencia házigazdája úgy vélte, hogy az ingatlanrendezés nem pusztán vagyoni és kárpótlási kérdés volt, hanem az egyházak közösségmegtartó, -szervező és nemzetmegtartó ügye. Mint az államtitkár kifejtette, nem igazságtételként tekintett a folyamatra, hanem óriási lehetőségként. Példaértékűnek nevezte az önkormányzatok együttműködési készségét az állami és egyházi szervezetekkel. Meggyőződése, hogy a folyamatnak köszönhetően az egyházak szolgálata az elmúlt húsz évben megerősödött.

Dr. Erdő Péter bíboros, esztergom–budapesti érsek azt emelte ki, hogy jó döntés volt szakaszosan visszaadni az ingatlanokat, mert így az egyházak hozzá tudtak nőni a feladathoz. A törvény értékteremtésre adott lehetőséget.

Csomós József, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke szerint mindnyájunk megnyugvásá- val zárult ez a folyamat, de az útnak még nincs vége. Meg kell teremteni azokat a forrásokat is, amelyekkel működtetni lehet az épületeket. Ezen az úton tehát tovább kell lépni.

Néhány evangélikus sajátosságra mutatott rá Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. Az ingatlanrendezésre mint örömteli újrakezdési lehetőségre tekint – fejtette ki –, hiszen az evangélikus egyháznak az államosítás után egyetlen oktatási intézménye sem maradt. Tudjuk tehát, milyen az intézmény nélküli lét. Több mint egy nemzedéknél kimaradt az evangélikus oktatási intézményrendszer.

Az elmúlt húsz évben evangélikus vonatkozásban összesen 493 államosított ingatlan helyzetét sikerült rendezni; 108 közvetlen megállapodással rendeződött, tehát az egyház és az önkormányzatok kötöttek meg-

állapodást; 76 ingatlan felkerült a járadékos jegyzékre, 309 ingatlan sorsa pedig egyeztető bizottsági tárgyalásokon nyert megoldást. Egyházunk 81%-ban hitéleti célra kért és kapott vissza ingatlanokat.

Az elnök-püspök örömet fejezte ki, hogy egyetlen esetben sem volt szükség peres eljárásra. Reméli – mondta –, hogy az egyházak felelősen, egész népünk javát szolgálva élnek majd a visszakapott ingatlanok adta lehetőséggel, és a történelem Ura a növekedés lehetőségét is meg fogja adni.

A Magyarországi Zsidó Hitközség Szövetségének elnöke, dr. Feldmájer Péter azt hangsúlyozta, hogy az egymást követő kormányok az egyházak számára kedvező szellemben alkalmazták a kárpótlási törvényt, és nem hiányzott a bizalom sem, amely nélkülözhetetlen volt az egész folyamat során.

Dr. Fedor Tibor minisztériumi főosztályvezető előadásában öt alapelvet említett, amelyek mentén a kártalanítás folyamatát lebonyolították: funkcionalitás, az új jogszabályok elkerülése, konszenzus, fokozatosság és a tulajdonviszonyok biztonsága.

Azt, hogy mekkora feladat volt az ingatlanrendezés, a főosztályvezető néhány adattal érzékeltette. Tizenkét egyházat érintett a kártalanítás. Több mint nyolcezer ingatlanigény érkezett be az egyházak részéről. A húsz év alatt 117 milliárd forint költségvetési forrást biztosítottak a kormányok. A legtöbb ingatlant (51%) a katolikus egyház igényelte vissza, az evangélikusok 7%-kal a reformátusok után következtek.

A tanácskozás utolsó előadójaként dr. Schanda Balázs, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának dékánja az egyházi ingatlanrestitúció kelet-közép-európai tapasztalatait összegezte.

A konferencia további részében az ingatlanrendezésben korábban jelentős szerepet játszó egyházi személyek kaptak szót. Evangélikusokról D. dr. Harmati Béla és Ittész János nyugalmazott püspökök szóltak. Őket a volt államtitkárok követték, majd a határon túli egyházak képviselőinek felszólalásai zárták a konferenciát.

■ KISS MIKLÓS

► A péntek délutáni kánikulában a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) látványos ülése gyülekeztek vagy harmincan. Az Ökumenikus Tanulmányi Központ (ÖTK) június 15-i közgyűlésének napirendjén nem csupán az aktuális tervek, intézményi feladatok, pénzügyek megtárgyalása szerepelt. Az alkalom inkább emlékeztetett ünnepélyre, mint közgyűlésre, jóllehet természetesen a tagságnak, illetve a „közösségnek” is volt lehetősége felszólalásra, javaslatételre.

Az ÖTK alelnöke, Brückner Ákos Előd római katolikus plébános nyitotta meg az ülést, majd Pataky Albert áhítata következett. Az Evangéliumi Püünkösdi Közösség elnöke Lk 5,1–7

Evangeliumi józanságot!

A MEÖT-ben tartotta közgyűlését az ÖTK

alapján vont párhuzamot az egyház és a tanítványok hajója között. Az egyház is csak ringatózik saját hajójában – mondta finom kritikával, hozzátéve, hogy az eredményeket persze meg kell becsülni... Ugyanakkor – utalva a MEÖT ökumenikus szellemére – reménytelen dolognak nevezte, hogy ha szakadozik is valahol a háló, át lehet szólni a szomszédoknak, hogy segítsenek...

Dr. Fischl Vilmosnak, a MEÖT főtitkárának köszöntője után dr. Tóth Károly az ÖTK elnöke emlékezett meg a szervezet elmúlt évben elhunyt tagjairól.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke,

dr. Bölcskei Gusztáv Az Európai Unió és Magyarország címmel tartott előadást. Magával ragadó felszólalása nemcsak Európa történetét, hanem saját életútját is átvittele.

Nagyapja szobájából indult el. A falióra és az olaszországi tartalékos tiszti emlékek után (debreceni református) kollégiumi epizódok kerülnek elő, például négy diák kizáratása, amiért Szabad Európát hallgattak a padlason... Szerb ortodox szobátárs, aki megijósolja, „nálunk pár éven belül háború lesz”. Tübingeni ösztöndíjas kalandok, stuttgarti diákdemonstráció egy szocialista országból érkező ifjú títán szemével. Egy magyar nyelvű Biblia útja Magyarországról Kár-

pátaljára Moszkván keresztül. „Üres termű” konferencia Heidelbergben két héttel a berlini fal leomlása után. Litvániai magyartisztet (mint később kiderül, azért, mert magyar püspök szentelt egykor lelkeszt nem épp lelkesztelő időkben).

Bölcskei Gusztáv saját élettörténetét fűzi bele Európába – mindenfélre nehezédek nélkül, magától értetődően, szervesen. Mintha sugallná ezzel a megoldást ahhoz, hogy valóban új paradigmát találjon magának az európai ember. John Lukacs szavait idézi, aki az amerikai társadalom legfőbb szemléleti fogyatékoságát így fogalmazta meg: „a gondolatokat szavakkal helyettesítik, a vágyalmot tényként

kezelik”, és mindezek után evangéliumi józanságra hívja a hallgatóságot.

A másik nagyobb lélegzetű előadás – a szünet után – az ÖTK elnöke tartotta. Tóth Károly a szuverenitás és a nacionalizmus problémáját dolgozta fel egy tanulmányban a mostani válsághelyzetre koncentrálna. Hangsúlyozta, hogy az Európai Unióról nyíltan, őszintén kell beszélni: Brüsszelt igenis lehet, sőt kell kritizálni!

Három beszámoló került még terítékre a közgyűlésen. Dr. Szentpétery Péter, az EHE docense a Benseimi Felekezettudományi Intézet idei üléséről, dr. Fodor Ferenc, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanára az integráció kérdése köré épülő svájci konferenciáról, Gimesi János nyugalmazott református lelkész pedig a tanulmányi központ legutóbbi – Jézus nyomában járt – szentföldi útjáról számolt be.

■ K. A.

A NRENDEZÉS HÚSZ ÉVE 1991–2011

Ittész János nyugalmazott püspök hozzászólása

Igen tisztelt Konferencia! Kedves Testvérek!

Amikor visszatérek a konferenciánk témáját jelentő, joggal történelminek nevezhető két évtizedre, nagyjából kétszer tíz évre kell felosztanom ezt az időt. Az első felét 2000 nyaráig úgy éltem meg, mint egy nyugat-magyarországi kis evangélikus gyülekezet, Kőszeg lelkesze, 2000 szeptemberétől pedig mint az újjáalakult Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke.

Így talán joggal mondhatom, hogy az ingatlanrendezés kérdéseit többféle aspektusból ismerem. Hiszen egyrészt belülről, „alulról”, a gyülekezetek szintjéről, majd később az egyházvezetés oldaláról, sőt négy évig mint az egyeztető bizottság társelnöke is láttam a folyamatokat.

Most, a szervezőknek megköszönve a megszólalás lehetőségét, három pontban és egy rövid epilógusban szeretném összefoglalni mondanivalómat.

Először a *köszönet szavát* szeretném elmondani. Végignézek itt az ismerős államtitkárcsokon, végignézek az ismerős bizottsági tagok arcán, de a kezemben lévő papírra mégis csak három név van fölírva. Evangélikus egyházunk részéről újra ki kell fejeznem köszönetünket *dr. Fedor Tibor* osztályvezető úrnak és munkatársának, *Bagi Hajnal* kának. Az apparátusból ők voltak számunkra a leginkább érzékelhetően s legintenzívebben dolgozó tagjai az egész folyamatnak. Persze tudom, minisztériumi képviselők és a háttér munkát végzők is ott voltak, nevesítve azért most nekik – és rajtuk keresztül minden érintettnek is – szóljon a köszönet.

Evangélikus egyházunk se maradjon említetlenül. Bár a húsz év alatt többen is végeztek a munkát, de különösképpen is *Hellich Péter* osztályvezetőnkem említtem meg, aki tizennyolc éven keresztül volt partner a mi oldalunkról az előbb említettek mellett. Precíz munkájával szolgálta a gyülekezetek és egész egyházunk érdekeit. És sokszor tanácsolta a konkrét helyzetekben nehezebben eligazodó, a nem mindig jól átgondolt elképzelésekhez ragaszkodni akaró egyházközségi képviselőket. Köszönjük, Osztályvezető úr!

A témamegjelölés *tapasztalatgyűjtés*re is indít bennünket. Két témát szeretnék csak a már délelőtt és a délután eddigi részében említettek kivételével, illetve részben ezekhez kapcsolódva említeni.

Gyülekezeti lelkészként is átéltem, később pedig püspökként is tapasztaltam, hogy az ingatlanokhoz, az épületek köveihez való ragaszkodás elementáris erejű volt sok egyházközségünkben. Néha valóban nehéz volt egyházközségi képviselőkkel is vitázni vagy megpróbálni őket befolyásolni, hogy ne egy rossz állapotban, lepusztulóban lévő épületet kérjenek vissza. Ez persze akkor volt többször visszatérő probléma, amikor az egyösszegű pénzbeli kártalanítás után a járadékra váltás is lehetséges lett.

Igen, volt nem egy esetben nehéz tapasztalatunk arról, hogy „az apának

építették, mi nem hagyjuk”-hoz való görcsös ragaszkodás határozta meg a testületi döntéseket. És nem ritkán megtörtént, hogy eltelt egy-két év, és jöttek a renoválás, a felújítás, a fenntartás – erejüket meghaladó – kérdéseivel. Hiszen, ne felejtjük, *Gáncs* püspök úr délelőtt említette már, hogy evangélikus egyházunkat sújtották leginkább Trianon és a második világháború utáni kitelepítések gyülekezeteket pusztító következményei. Voltak többzetes gyülekezeink, amelyek a negyvenes évek végére egy-kétszáz lelkesre fogytak. Ezeknek a képviselői is azt mondták, hogy az apák által szerzett értékeket nem hagyják. De hogy mit kezdenek velük – ez nem mindig volt a gondolkodásnak és a testületi tárgyalásoknak kérdése.

S tulajdonképpen ehhez kapcsolódik – és nem csak érintőlegesen – az a döntés is, amelyet egyházunk az úgynevezett *gyorsítás* elutasításának ügyében hozott. (Ez az úgynevezett gyorsítás azt jelentette, hogy az akkori kormányzat, mivel költségvetési fedezetet nem tudott – nem akart? – az aktuális kártalanítási ügyekre fordítani, lényegében „eladta” tartozását az ügybe bekapcsolódó kereskedelmi bankoknak. Ezek ugyan gyorsítva rendezték az egyházak felé az állami kötelezettségeket, de ennek következtében az állam azóta is, és még sokáig, nyögi ezeknek az ügyleteknek a banki kamatait.)

Én magam akkor kezdtem elnök-püspöki szolgálatot, és 2006. május 19-én egyházunk – akkor még létező – országos közgyűlése elé terjesztett jelentésében hoztam a testület tudomására, hogy *Gulyás* államtitkár úrnak elküldtem azt a levelet, amelyben hivatalosan bejelentettük, hogy nem élünk a gyorsítás szándékával, illetve ezzel a lehetőséggel.

Mivel egyházunk vezetésében is voltak gyorsításpártiak, e döntés meghozatala nem ment a különféle vélemények ütköztetése nélkül. Személy szerint meg vagyok győződve arról – és tudom, véleményemmel nem maradtam egyedül –, hogy ez jó döntés volt. Két okból is. Egyrészt – és erről eddig ma még nem esett szó –, mert a gyorsítás folyamatával a kormányzat, az állam a terhek többszörösét vállalta magára. A banki kamatok ugyanis az államot terhelik. Mi nem kívánjuk – s gondolom, református testvéreink sem kívánják –, hogy az aktuális kormányzat oklevélben megköszönje, hogy mi nem növeltük ezt a kamatterhet, de a tárgyilagos visszatérítéshez ez is hozzátartozik. Az állami terhek a gyorsításból való kimaradásunk révén, legalábbis református és evangélikus viszonylatban, nem növekedtek.

Volt azonban egy belső egyházi összefüggése is ennek a döntésnek. Úgy gondolom, hogy erre visszatérve is jó lehet a lelkiismeretünk. Annak idején rémálomként jelent meg előttem, hogy ha a gyorsítás folyamatában egy-két éven belül minden folyamatban lévő ingatlanügyet lezárunk, akkor rövid időn belül több száz gyülekezetünk jön, hogy a visszaigényelt és visszakapott, legtöbbször leromlott állapotú ingatlanokkal nem tudnak mit kezdeni. Országos egyházunk büdösje egyáltalán nem tudta volna ezt a kollektív terhet elviselni és kezelni.

Igen, a tapasztalatokhoz az is hozzátartozik, hogy bár evangélikus egyházunk tradíciója szerint demokratikus felépítésű, amelyben a gyülekezeti önkormányzatoknak van önálló – jogkövető – döntéshozatalra lehetőségük, ugyanakkor, s ezt most magunk között, de nyilvánosan fogalmazom meg, időnként jó lenne biztosítani a hivatalban lévő püspököknek és a magasabb egyházkormányzati szintet képviselő testületnek, hogy a

nak az ügye. Már csak azért is, mert éppen ez az egyik fő nyomorúságunk – kártalanítás sikere oda –, hogy működő vagyónak lényegében nincs az egyházaknak. Tisztelet a kivételnek. *Várszegi* főapát úr nincs már itt, de ilyen tiszteletreméltó kivételként például a panonhalmi pincészetet meg lehet említeni. Mi, evangélikusok nemhogy ilyet, de még valami hasonlót sem tudunk felmutatni.

idején, 1948-ban, amikor *Ordass Lajos* püspököt felszólította a pártállami hatalom, hogy *önként és dalolva* ajánlja fel az evangélikus egyház fenntartásában működő iskolákat, Ordass püspök nagyon röviden így indokolta az elutasítást, a „javaslatra” nemet mondó álláspontját: Ez nem az enyém, hogyan ajánlhatnám fel!?

Igen, ez a mérték és mérce, a morális megállás: hogy tudjuk-e, mire kötelez a hivatal, és mire *nem* hatal-

A Benczúr László által tervezett budahegyvidéki evangélikus templom

realitásokkal számolva születhesse nek meg az esedékes döntések.

Hogy nem lesznek ilyen kérdések többet? S ez a harmadik témám, mert a *jövőről* is szeretnék szólni. Remélem, lesznek. Igen, remélem, lesznek. Amikor új elnök-püspökként az akkori kancelláriaminiszternél, *Kiss Péternél* bemutatkozó látogatáson voltam, amelyre *Gulyás* államtitkár úr elkísért, az egyik kérdés, amelyet akkor a miniszter asztalára helyeztem, a felépítésmény nélküli ingatlanok kártalanításának az ügye volt. S őszintén meg kell mondanom, nagy meglepetés volt számomra, hogy *Kiss Péter* miniszter nem utasította el az ügyet. Hogy ez részéről taktika volt-e vagy hosszú távú politikai számítás, legyen az ő titka és a Mindenhatóé. Ott konkrétan elhangzott, hogy ez a kérdés megfontolandó, és egy, a későbbiekben létrehozandó járadékállapattal lenne majd megoldható. Nyilván a jelen lévő államtitkár úr is így emlékszik rá.

Én javasolom is, és kérem, hogy ha hazánk, országunk gazdaságilag olyan helyzetben lesz, hogy ezek a még elintézendő ügyek is rendezésre kerülhetnek, akkor minden döntéshozó előtt lebegjen ott a földi viszonyok között maximálisan elérhető igazság víziójaként ezekben az egyházaktól elvett, felépítésmény nélküli ingatlanok-

Tanulság? A tanulság az, hogy a földön küzdő egyház és a földön élő emberi közösségek idejében amit egyszer elrontottunk, azt vagy nagyon nehéz, vagy egyáltalán nem lehetséges – és én inkább erre az utóbbira hajlok – utólag teljesen jóvátenni. Mindig marad hiba a kártalanításnak, a jóvátételnek. Más összefüggésekre is gondolva teszem hozzá: a becsület helyreállításának is. De ez nem jelenti azt, hogy nem kell erre törekedni. Nem jelenti azt, hogy ami rajtunk áll, és amit a lehetőségek biztosítanak, és amiért harcolnunk szabad, és férfihoz illő munkát jelentene, arról lemondjunk. Igen, tartsuk számon! De hogyan anyagiakban mindent százszázalékosan, könyvekkel és tulajdoni lapokkal igazoltan is helyre lehetett volna állítani, a morális nyomorúság, lelkészcsaládok vesztéségei, földönfutóvá tett tanítók élete nem tehető jóvá. Ezt soha ne felejtjük el!

És ha vezetőinkben Isten előtti felelősség van, soha ne felejtsek el, hogy mindig hiba lesz a legbölcsebb kormányzat jó szándékának is. Ebből a dimenzióból a horizontális felelősség vállalása nem ment ki bennünket.

Szó került ma már az egyházak – némelyek szerint elvárható, de hiányolt – nagyvonalúságáról is. És lehet, hogy ezt a hiányérzetüket majd némelyek az előbb említett, felépítésmény nélküli ingatlanok ügyével kapcsolatban is megfogalmazzák. Annak

maz fel a hivatal. S talán a demokráciában ez az egyik nagy művészet: ennek egyensúlyát – miniszterelnökként, miniszterként, püspökként, parókusként, gyülekezeti vezetőként, polgármesterként – megőrizni és megtartani. Ehhez adjon mindnyájunknak bölcsességet és felelősséget a mindenható Isten!

Rövid *epilógussal* zárom szavaimat. *Nagy Gáspár*; a korán elment Kossuth-díjas költő egyik írásából tudom, hogy valamikor 1971-ben egy rendkívül sikeres irodalmi est alkalmával *Kormos Istvántól* azt kérdezte valaki a közönségből, melyik számára a legfontosabb sor a magyar költészetből. Nagy Gáspár szerint ekkor „nagy csönd lett, pissenés se hallatszott. Kormos megköszörülte torkát, s kivágta igaz meghatottsággal tárnemély hangján: »Nyújts feléje védő kart!«”

Tisztelt Konferencia! Kedves Testvérek! Ne felejtjük, végül nem a korzzellem, nem a kortársak, nem is a történelem ítélőszéke, hanem a történelem Ura előtt méretnek meg tetteink! Köszönöm figyelmüket.

■ ITTÉSZ JÁNOS
nyugalmazott püspök

Az írás a június 12-i parlamenti konferencián elhangzott hozzászólás szerkesztett változata

Korányi András: Hanem szeretni is

Káldy Zoltánról sokan beszélnek, de kevesen írnak, és még kevesebben publikálnak. Miközben harmincéves püspöki szolgálatának (1958–1987) eredményei és következményei lépten-nyomon visszaköszönnek az evangélikus egyház mindennapi életében és szolgálatában, a fiatalok közül sokan lényegében már semmit sem tudnak róla, s egyre kevesebbet tudnak magáról a szocialista korszakról is.

Mi pedig, akik még éltünk ebben a korban, s akik kutatjuk ezt az egyre távolodó világot, nem elégedhetünk meg azzal, hogy visszaemlékezésekben halljunk a – ma ráadásul egyre divatosabb – „retro világról” és az akkor éltek, köztük Káldy Zoltán nevééről.

Többet kell tehát beszélnünk róla, de arról a korszakról is, amelyben élt. Hiszen sorsa, pályája, személyiségének változása mind magán hordozza a 20. század magyar történelmének nyomait, az elmúlt évtizedekben diktatúrával és elkerülhetetlen átalakulásokkal küzdő történelmi egyházak vívódásait.

Ezért különösen is fontos, hogy ezzel a kötettel indul útjára a Luther Kiadó új sorozata, az *Egyház a szocializmusban* is, amelyben reményünk szerint egyre szélesebb körben tudjuk majd bemutatni a magunk mögött hagyott történelmi korszak egyháztörténetét.

<http://www.lutherkiado.hu/konyvek/hanem-szeretni-is>

Egységár: 1800 Ft (5% áfával), *könyvklubtagoknak: 1440 Ft.* Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518. Könyvesbolt: 1/411-0385, fax: 1/486 1229, e-mail: kiado@lutheran.hu, Facebook: [facebook.com/LutherKiado](https://www.facebook.com/LutherKiado).

Álláshirdetés

A Sztéhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium meghirdeti a következő álláshelyet: *általános iskolai tagintézmény-vezető.*

Az intézmény címe: 1185 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky u. 74. *Követelmény:* 10 év pedagógus-munkakörben végzett munka; szakirányú felsőfokú pedagógusvégzettség (legalább főiskola).

Előnyt jelent: evangélikus egyházközségi tagság vagy más keresztény felekezethez kötődés; *lelkési ajánlás,* vezetői tapasztalat, pedagógus-szakvizsga.

A munkakör betöltésének kezdete: 2012. augusztus 1.

Beadandó: szakmai önéletrajz. Cím: Sztéhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium, 1183 Budapest, Kossuth tér 2.

HIRDETÉS

Evangélikus templomok a Magyar Televízióban

Június 24-én, vasárnap *Evangélikus templomok* című sorozatunkban a kapolcsi és a hartai templomot mutatjuk be nézőinknek. Az adás az m1-en 10.05-kor, az m2-n 13.50-kor kezdődik. Szerkesztő Nagy László, rendező Nemes Takách Ágnes.

Megjelent a Keresztyén Igazság új száma

Pünkösdi örömezenetének meghirdetésével kezdődik a *Keresztyén Igazság* című folyóirat legújabb száma. Kovács László igehirdetésében a teremtő Szentlélekről tanúskodik, aki által születik a Krisztus-hit és a hitvalló élet. Ezért kéri – valamennyiünk nevében is – imádságában: Jöjj, teremtő Szentlélek.

Vég helyi Antal sorozatában *Luthernek* a keresztségről szóló gondolatait ismerteti. Arról a szentségről szól tehát, mely Luther számára az egyházhoz való tartozásának biztosítéka volt, a szalmaszál, melybe kapaszkodott, amikor a pápa kiátkozta.

Ezután *Ittész Gáborra* – a folyóirat néhai főszerkesztőjére – emlékeznek születése nyolcvanadik és halála közelgő ötödik évfordulóján egykori előadásának egy részletével. Az írás ma is rendkívül aktuális.

Az ez évi Luther-konferencián elhangzott előadások közül *ifj. Hafenschér Károly* előadása olvasható, aki a liturgia tudományának egyik alapművét, *Vajta Vilmos* isentiszteletről írott könyvét mutatta be.

Érdekes olvasmányoknak ígerek *Menyes Gyula* interjúja, melyet *Szabó Gyula* plébánossal készített, aki a római katolikus egyházban vállalta a tényfeltárás küzdelmes szolgálatát. A vele való beszélgetéshez a közelmúltban megjelent könyve adta az apropót...

A sort *Jankovits Béla* izgalmas tanulmánya zárja, mely a kajárpécsi evangélikus gyülekezet anyakönyvei segítségével tekinti végig a gyülekezet történetét.

Szeretettel ajánljuk Olvasóink figyelmébe a folyóiratot! ■ ISÓ DOROTTYA szerkesztő

EZERÖTSZÁZ VENDÉG A DEÁK TÉREN A MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJÁN

Hölgykoszorú és hölgyválasz lutheránus „katakombában”

► Az idei múzeumok éjszakáján, június 16-án az Evangélikus Országos Múzeum is kitérta kapuit. Harminc fokban a kicsiny, zsúfolt múzeumban nem volt leányálmom régi leányokról olvasni. A külső körülmények – még a kedves, korabeli ruhákba öltözött lányok mosolya ellenére is – nehezítették a befogadást. A *Hivatásunk az élet – Máriák és Márták* című, a reformáció és nők évéhez kapcsolódó kiállításon túl azonban – mely a hagyományos múzeumi térben kapott helyet – számos különleges megjelentéssel is készültek a szervezők...

Egyetlen éjszakára összefutottak – Mária Dorottya, Bóra Katalin, Telekiné Roth Johanna és Mária királyné

...nem hétköznapi, de már nem is egészen szokatlan helyszínen. Miután az ember lemondott arról, hogy megfektse a „királynők” kilétét, égő orcával, kimelegedve keres talán menedéket a hűs, félhomályos, homokos talajú pincehelyiségben. A Deák téri evangélikus templom belső kertjéből lehet megközelíteni ezt a „titkos katakombát”. Csak erre az éjszakára nyílik meg a látogatók előtt, mint Aladdin előtt a csodalámpát rejtő barlang. Ha dzsinnel nem is, de kecses női alakokkal, szent vagy épp démoni asszonyokkal, kacér és erényes leányokkal találkozhattunk a *Nők a Bibliában* című egy napos tárlaton.

A ma legnépszerűbb internetes közösségi portált, a Facebookot imitáló kiállítás majd harminc nővel foglalkozott, a virtuális arcképcsarnok egyes jellegzetességeit kreatívan áttemelve. Például a „kedvenc idézet” rubrikát, mely minden egyes „profiloldalon” az adott szereplő történetéhez leginkább illeszkedő bibliai idézetet jeleníti. Hogy kiket jelölhetünk ismerősnek? Az ismertebbeken, – a magdalai Márián, Betsabén, Ruthon, Salomé – túl olyan hölgyeket, mint Lídia, Jáél, Fébé, Hulda, Priscilla.

A rendkívül színes kiállítás egyetlen gyenge pontjának e sok írója azt értékelte, hogy a gyönyörű illusztrációk, festmények alkotóinak nevét és a művek címét hiába kereste a látogató. Ez némely ismertebb képnél nem jelentett problémát – ámbár tiszteletből szerepelhetett volna például, hogy *Dürer Évája* –, de mondjuk az, hogy ki Jáél csupasz vállainak megfestője, ilyen módon homályban maradt.

Nem csupán a képeké volt ez a különös nyáréjszaka (amelyet egyébként mintegy ezer jegy kelt el, és ezerötszázan vettek részt a programokon). Vers- és dalcsozor érkezett a pince hűvösébe még az este folyamán változatos összeállításban.

Az első blokk *Kertész Eszter* költő és *Borsos Kata* ifjú hegedűművészé volt. Szép szimbiózis az övék: mikor Eszter szavai elfognak, a hegedű szólal meg, mikor a dallamok elhalnak, újra felszakadhatnak a szavak.

A harmas tagolású, *Asszonyok* címet viselő program alatt a „lehelet megszégik”. Kertész

Eszter olyan lágyan, puhán van jelen, hogy a közönség valamiféleképp megérezheti, a művész csak szócsó, a szavak valahonnan máshonnan jönnek. A szakadásokból, repedésekből építkező költemények határozott, világos képei, kifejezései – szálkás megrajzoltáguk ellenére – egész folyamatot indíthatnak meg az emberben.

Érdekes lett volna közvélemény-kutatást végezni külön a férfi és külön a női hallgatók között, vajon mire hogyan hatottak a hallottak. Természetes, hogy az anyaság témaköre a

Az Insula Lutherana pincéjében bor folyt – az előtérben Róka Szabolcs énekmondó, Nyúlne Puhra Beáta borász és Harmati Béla László, a múzeum igazgatója

nők számára otthonosabb, de talán egy férfi is érezheti „a hervadás gyönyörét” vagy a társas magányt, mely általános emberi érzület.

A szépszávu nehézkedés után könnyed, vidám, gyakorlatias terpre érkezünk, 18. századi gazdasszonyok konyhájába! *S. Sárdi Margit* hipp-hopp elővárársolt úri hízmést, patikafelszerelést, titkos recepteket... (Az irodalomtörténész egyébként munkahelyén, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szemnáriumi hallgatóival több 17–18. századi, gyógyító és háztartási recepteket tartalmazó kéziratot gyűjtteményt írt már át az interneten való közzététel céljaira.)

Ezen az éjszakán *Wesselényi Kata* és *Bethlen Kata*, valamint *Bornemisza Anna* boszorkánykonyhájával foglalkozott *Bárdos Dániel* segítségével. Az ifjú férfi humoros adalékokkal színesítette a témát, például sorolta a *Thurzó Zsuzsanna* lakomájára rendelt alapanyagokat: 30 ökör, 400 kappan, 1600 pisztráng, 5300 tojás.

A recepteskönyvek az Attaktor Kiadó gondozásában jelennek meg, a sorozat első két tagja a helyszínen is megvásárolható volt – két ánisos kenyér és paplanbéles között (az elméleti okítás után ugyanis kóstolási gyakorlat következik) – a közönség nagy érdeklődéssel forgatja őket.

A következő felvonás megint egész más. Kobzos hölgy érkezett a színpadra szerelmes dallal. *Joób Emese* minden megnyilvánulása természetes. Régi idők asszonyainak megidézze ő, tele étellel, de terhekkel is. A fájdalmasan szép moldvai dallamok e kettőt ötvözik. „Túl a vízen egy kosár, abban lakik egy madár... / Abban lakik egy madár, kiért szívem holtig fáj.” Szívszorító, mégis lélekemelő volt a művésznő játéka.

Joób Emese egy mesét is hozott magával: a hangfelvételen igazi, ízes moldvai nyelvújásban volt hallható *Az öreg lány és a bába* című tanmese. Tanulása úgy foglalkoztató össze, ne legyünk restek! Az esztétikai élmény ellenben, melyet a különleges selypegések, mondatfűzések, elharapott szövegek szereznek, nem foglalkoztató össze ilyen könnyedén.

Az *Abel Concerts* autentikus barokk zenével szolgált: a mély beleéléssel éneklő, néhol zokogó hangokat imitáló *Murányi Márta* hangja egészítette ki a barokk hegedű (*Bozzai Balázs*), a viola da gamba (*Regős Júlia*) és a lant (*Győri István*) játékát. Maguk a zeneművek is hölgyektől erednek: a *Lamento* a velencei *Barbara Strozzi* műve, a francia *Elisabeth Jacquet de la Guerre-től* pedig két dalt, köztük egy kantátát hallhattunk.

Látszik, hogy női fej álmolta, és női kéz munkálta meg a *Hivatásunk az élet – Máriák és Márták* című kiállítást. A szerzőgazdó, sok-sok apró cseccbecsét közszemlére tevő tárlat olyan, mint egy profi kézimunka: finom, precíz, légiés. Az október 6-ig látható kiállítás három tematikus része a *Családi kör*, *Az Úr szolgálólányai* és a *Kimévelt emberfők* címet kapta.

Kevéssé ismert tényeket is megtudhatunk a nők egyházi életben betöltött szerepéről. Értesülhetünk például arról, hogy itthon is megalapították az EPOSZ-t (Evangélikus Papnék Országos Szövetsége), valamint arról, hogy az első teológusnő 1924-ben kezdte pályafutását, az első női lelkész 1973-ban avatták fel, ma pedig több mint száz lelkész nő munkálkodik egyházunkban.

Az oktatásügyben és szociális téren is rengeteget tettek a tehetős lutheránus asszonyok. (Köz tudomású például, hogy *Veres Pálné* született *Beniczky Hermin* volt az első magyarországi nőnevelő intézet megalapítója.)

Érdekes hivatalos dokumentumokkal is találkozhatunk: lecke-könyvvel, melyben véletlenül felcserélték apja és lánya nevét, majd satírozással korrigálták, vagy épp *Szathmári Erzsike* cserkészvezetői igazolványával. Felsorakoznak leltűnt női hétköznapi egykori kellékei: kávékészlet, parfümös fiola, színházi látszó...

Megsárgult fotográfiáról mosolyognak ránk fidres-fodros ruhájú, szorgos kezű nők, hirdelve a „kicsiben munkálkodás” nagyszerűségét és biztatva a jelenkori leányokat, asszonyokat, özvegyeket egy szebb jövő himzésére.

■ KINYIK ANITA

KISLAKI LÁSZLÓ

A világjáró baronesse meg a hívő zsoldos

Az Úr 1728. évében Koppenhágában későn tavaszodott. A két hajó rohant volna már Grönland felé, de nem hagyták a vasmacskák, mert még tartott az esküvő.

Ilyet se látott még Dánia, mióta keresztény lett Kékfogú Harald! Az evangélikus templomban két sorban álltak a házasulandók. Egyikben a tíz, börtönből hozott nőszemély, a másikban pedig ugyanannyi ágrólszadkadt, de tisztességes vőlegény. Közülük Borkövi András is. Hogy miért vetette északra a sors, azt már maga sem tudta. Szökhetett volna dél felé is az ezredkaszával.

A nagy ricsajban Jansen tanácsos úgy belerúgott a szószék előtti asztalba, hogy csak úgy döngött. A hirtelen beállt csendben felírta a nők nevét egy-egy papírra, s beletette az urnába. Azután egyenként odalépett a sorból egy férfi, kivett egy cetlit, amelyről Jansen kikiáltotta a hajadon nevét. Erre a szólított nőszemély odaállt a legény mellé.

Szerencsére Mari cédulája már Bandi markában volt, mert idejében megsúgta a tanácsosnak, hogy ők régóta szeretik egymást. Na meg öt tallér az öt tallér... Nem csoda, hogy amikor kihúzta az öklét az urnából, neki jutott a magyar lány.

Mari elég kalandos életet tudhatott maga mögött: bakfiskorában – akkor még mint Nóra baronesse – megszökött egy zsoldos lovastiszttel. Wayk báró azon nyomban kitagadta, mert nagyon megviselte, hogy leánykaja magával vitte a családi ékszereket. Később, amikor az utolsó gyémántkőért kapott pénz is elfogyott, a tiszt ahelyett, hogy feleségül vette volna a lányt, eladta egy dán örömházba.

A baronesse már négy éve szolgált az intézményben Mari néven, amikor megismerte Borkövi Andrást, akit hozzá üzött a kényszer. Ritkán fordul elő a szakmában, de a lány beleszeretett a kuncaftjába; érezte, hogy nélküle már nem tud élni. Aztán börtönbe került, mert leszúrta a bordély tulajdonosát, aki nem engedte, hogy elmenjen Bandival.

Mikor az utolsó lány is elkelt, Jansen kijelentette az oltár előtt, hogy a jelenlévők önként jöttek házasodni, és Grönlandon fognak új életet kezdeni. A lelkész azért megkérdezte a párokat is, mire azok katonásan rá-

vágták, hogy: igenis! Ezek után keresztet vetett rájuk, és házastársaknak nyilvánította őket.

Közben a fedélzetről Richard hadnagy addig kukkerezett a templom irányába, míg végre megpillantotta a hajó felé loholó menetet. Az örök velük siettek, nehogy valamelyik fehérnépnek sikerüljön meglőgni.

Kis idő múlva már a nyílt tengeren ismerkedett férj és feleség, hiszen reggel még azt sem tudták egymásról, hogy melyikük a magasabb. Közben iszogattak. Nemsokára olyan szépen szólt a nóta, hogy a korlátot pihenő dankasirályok meghatódva vijjogtak. A tizenegy ló csak akkor kezdte el a rekeszek falait rugdalni, amikor éjfél tájt dalolás helyett már csak ordított a részeg társaság.

András és Nóra nem volt közöttük. Találtak egy védett zugot a tatárbc tövében, ahol tűnődve találgatták, vajon milyen jövőt szán nekik a Mindenható.

Mire a háromhetes út végére értek, az összezártság és az égetett szesz megtette hatását. A kikötésnél az egyik némbor odaordított a kormányosnak, hogy sülyedjen el a hajójával együtt. A babonás kapitány erre rögvést megkorbácsoltatta.

A vadak ujjongva integettek a partról, ám amint meglátták a fehér nő gömbölyűbb felén csattanó szíjat, abba hagyták. Ilyen részeg népséget ugyanis még sohasem láttak. Elfordultak, és szégyenkezve hazamentek.

Hans Egede, Grönland lelkésze is megdöbben: ezek lennének a tisztas házasok, akiket Frigyes király ígért? Vagy talán az Úr küldte számára ezt az újabb próbatételt? Hét éve, amikor idejött, nehezebb dolga volt az őslakókkal, mégis megtanulta a nyelveket, s megalapította Godhaab települést. Közben olyan buzgalommal térített, hogy nemsokára már az Úr is eszkimóul hallhatta a Miatyánkot: „mindennapi főkákat add meg nekünk ma”. A tiszteletes így tette az eszkimók számára érthetővé a kenyeret, hiszen a jégmező még sose látott búzakévé.

A zord vidéken Nóra zokszó nélkül túrta Bandival a mindennapok terhét. Hiszen ketten cipelték, és az öröm is duplázódott egymás szerelmében. A lelkész megkedvelte őket,

s aggódott, hogy nem élék túl a grönlandi telet; megesik, hogy néhány eszkimó is csak tavasszal olvad fel.

De ahol nagy a szükség, közel a segítség! Éppen befutott a *Mohr* fregatt a téli tartalékkal meg egy üzenettel, hogy Nóra térjen haza, mert a báró szeretné még megáldani, mielőtt megtér őseihez. Az utazásra pénz is érkezett bőségesen. Az ifiasszony nem értette, hogy talált rá a levél. S hogyan utazhatna éppen most, amikor csak reggel tudta meg, hogy barát vár. El is sírta magát örömeiben. Közben Bandi már döntött az asszony helyett is; serényen nekiállt csomagolni...

Két napra rá a fregatt vidáman bukdácsolt velük a vízen Koppenhága felé.

Mire október derekán megérkeztek, hideg eső verte a várost, s a fázó házak is összéb bújtak az utcason. Bandiék Vendel napján indultak volna tovább, csak hogy óriási tűzvesz támadt, eszeveszett dühe csak harmadnapra szállt el az utolsó pernyével. A város nagy része porrá égett. Bandi is segített tüzet oltani, de mikor már semmi menthető nem maradt, maguk mögött hagyták a gyászt.

Teltek a hónapok Brémában, ahol kis bérelt házikóban megszülettek a babák. Onnan csak akkor indultak hazafelé, mikor az ikrek már inkább kérték a zsíros kenyeret, mint azt, hogy szophassanak.

A Wayk-birtokon, ahol az Árva ömlik a Vág folyóba, a magányos atya búskomor lett. Még mindig gyászolta eltűnt lányát. De amikor András napján begördült az ámbitus elé az utazóbarát, csoda történt. Amint a báró meglátta az ikreket, béna arca újra mosolyra húzódott! Közben az örömhíre összefutott a cselédség, és a mély hitű atya hálaimát mondott, amiért a Mindenható hazavezérelte a lányát családostul.

Az Úr mosolyogva hallgatta, mert tudta, hogy az igazi meglepetés még hátravan! Mikor is reggel beállt majd a vidék új püspöke, aki a levelet s a pénzt küldte Grönlandba.

Ezzel jóvátette hajdani vétkeit, hogy lovastiszt korában megszöktette Nórárt.

HETI ÚTRAVALÓ

„Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztettet.” (Lk 19,10)

Szentháromság ünnepe után a 3. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben az Úristen bűnösöket hív országába, hogy Fia által megmentse és megigazítsa őket. „Jó és igaz az Úr: útbaigazítja a vétkezőket.” (Zsolt 25,8; LK) Kérjük is: „A te Szentlelked vezessen helyes úton!” (GyLK 774) *Luther* szerint: „Ez Krisztus tiszte: megtartani az elvesztettet. Csupa vigasztalás a szava, mikor [heti igénket] mondja. Ez a művem s hivatalom. Azért jöttem, hogy halálommal megmentsem az elvesztettet, és megszabadítsam azokat, akik törvény, ítélet és kárhozat alatt roskadoznak.” Jézus bűnösöket fogadott magához, s együtt evett velük; egyik legismertebb példázatában az apa mindkét (!) elveszett fiát visszavárta az atyai házba: „Együnk és vigadjunk, mert ez az én fiam meghalt és feltámadott, elvesztett és megtaláltatott.” (Lk 15,23–24) Az idősebb fiú atyja kérése ellenére sem akart bemenni. Mi ne zárjuk ki magunkat az öröklét ünnepi vacsorájából! Inkább tekintsünk Pálra, aki magát az Isten bűnösöket megmentő kegyelme példájának tartja: „...Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok.” (1Tim 1,15) S a szívünkben zenghet Keresztelő János mai születésnapján édesapjának éneke is: „Te pedig, kisgyermek, a Magasságos prófétája leszel..., hogy megtanítsd népet az üdvösség ismeretére, bűneik bocsánata által, Istenünk könyörülő irgalmáért...” (Lk 1,76–78) Jézus így hívta el Lévít: „Kövess engem!” S így indokolta: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket megtérésre.” (Lk 5,27,32) Közbenjáró imájában Mózes így könyörgött az Istenhez: „Ó, jaj! Igen nagy vétet követett el ez a nép, mert aranyból csinált istent magának. Mégis, bocsásd meg vétkeiket.” (2Móz 32,31–32) Jézus így gyógyította meg a harmincnégy éve beteg ember testét és lelkét gyógyvíz nélkül – szombaton – szavával a Betesda tavánál: „Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj! (...) Íme, meggyógyultál, többé ne vétezz, hogy valami rosszabb ne történjék veled.” (Jn 5,8,14) A gyülekezetben testvéri intéssel és közbenjáró imával lehet gyógyítani: „Bizony, mondom néktek: amit megkötök a földön, kötve lesz a mennyben is, amit pedig feloldok a földön, oldva lesz a mennyben is.” (Mt 18,18) Júdás öngyilkossága előtt nem Jézusnak mondta el vallomását: „Vétkeztem, mert ártatlan vért árultam el.” A főpapak s vének ezt mondták: „Mi közünk hozzá? A te dolgod.” (Mt 27,4) Pál nem csak a rómaiaknak írja pünkösöd után az örömhírt: akik Krisztusban élnek, azok Lélek szerint járnak, „mivel az élet Lelkének törvénye megszabadított téged Krisztus Jézusban a bűn és a halál törvényétől” (Róm 8,2). A polgári év félidején a jó pásztor misszióját tartalmazó heti íge bátorít; ő az Atyja akaratát teljesíti: „Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem...” (Ez 34,16) S a megtalált juh így is válaszolhat: „Jézusom, Krisztusom, / Én szerelmesem! // Eggyé lenni kíván / A szívem veled, // Hogy így mindörökké / Teveled legyek.” (EÉ 381)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!
Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Újra rendelhető!

Szabó Lajos (szerk.): *Tarts, Uram, a kezében – Személyes szavak presbiterekhez*

A presbitérium szolgálatba indulásának ünnepi pillanata fontos és szép esemény egy gyülekezet életében. Azoknak különösen is sokat jelenthet ez a nap, akik esküt tettek, és szívükben sok tervvel és ötlettel, de önmaguk jövőbeli szolgálatára gondolva legalább ennyire izgottan és kíváncsian indulnak el az oltár elől. Nekik szeretne ez a fotókkal illusztrált könyv lelki erőforrást, biztatást, erősítést és bátorítást adni presbitertársak és lelkészek írásain és imádságain keresztül.

Az első oldalon található emlékeztető kitölthető emléklapként a gyülekezeti lelkész aláírásával, de személyes útravaló is lehet a szolgálatba most indulók vagy az új ciklusban is tovább szolgálók számára egyházunk mindhárom püspökének áldásával.

A kötetet az *Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke és Intézete* készítette. Megrendelhető az alábbi elérhetőségeken: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.; fax: 1/486-1229; e-mail: kiado@lutheran.hu; honlap: www.lutherkiado.hu.

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Barna ásóbéka

A madarak után a békákat szeretem a legjobban, közülük is egyik kedvencem a barna ásóbéka.

Zömök termetű, apró békácska, a hátoldala olajbarna, szabálytalan sötét foltokkal és elszórt, piros mirigypontokkal. Jellemző a hátsó lábak középtáján lévő, elszarusodott, félhold alakú ásósarkantyú, de jellegzetes a függőleges hasítású pupillája is. Ez utóbbi egyedülálló a hazai béka-fajok között.

Éjszakai életmódú, nappalra akár két méter mélyre is a földbe ássa magát. Erre szolgálnak az említett ásósarkantyúk. Nem véletlen, hogy elsősorban a sík vidékek laza homokvagy lösztalaját kedveli.

Tavasszal, április elején bújik elő, és nyomban a vízbe megy, hogy petéit lerakja. Csatornák, vizesárok, nagyobb kiöntések közelében járva minden tavasszal halom a hímek víz alól érkező vartyogó nászhangjait. Valamennyi békánk bölcsőjét a vizek

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Sok évvel ezelőtt gyakran jártam a Kis-Balatonon, és néha egy hetet töltöttem a nagy mocsár közepén lévő Diás-szigeten. Esténként rendszeresen figyeltem a varangyokat és az ásóbékákat, és a napközben gyűjtött gilisztákkal etettem őket. Eleinte féltek egy kicsit, de hamar megszokták, és szinte már várták a feléjük nyújtott fa-

ringatják, ezért az egyébként szárazföldi életmódú ásóbéka is oda igyekszik nyomban ébredés után.

Ellentétben például a kecskebékával, amelyik petéit nagy kocsonyás csomókban helyezi el a vízben, az ásóbéka akár fél méter hosszú kocsonyás zsinórban rejti el a petéket. A zsinórt a vízben talált növényekre tekergeti, aztán sorsukra hagyja a petéket.

A kikelő lárvák kopoltyúval lélegeznek, és kizárólag növényi táplálékot, moszatokat, algákat fogyasztanak. Átalakulásuk után a kifejlett állatok rovarokra, férgek, pókokra vadásznak. Nagyon szeretik a földgilisztát.

latot. Valószínűleg szomorúak voltak, amikor – merthogy visszatértem Budapestre – már nem etettem őket.

A békáknak sok ellenségük van. Száz ebihal közül csupán néhány éri meg a felnőttkort. Hazánkban valamennyi fajuk védett.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések:

1. Vajon hány petét rak a barna ásóbéka?
2. Mi a különös az ásóbéka lárváin?
3. Vajon mi az ásóbéka egyik legnagyobb ellensége?

Válaszok: 1. 1000-3000-et; 2. nagyok, akár 10 cm hosszúságú is lehetnek; 3. a bakcsó.

Testvérek a Bibliában

► Mostani ötrészes sorozatunk végéhez értünk. Olyan testvérek történeteit elevenítettük fel, akikről az *Ószövetségben* olvashatunk. Mind-egyik részhez tartozott egy-egy feladat is. Ezek helyes megfejtéseit küldjétek el összegyűjtve szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.)! A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

5.

A betlehemi Isainak nyolc fia volt. A legkisebbet Dávidnak hívták. Ő leginkább apja juhait őrizte a mezőn.

Saul király abban az időben harcban állt a filiszteusokkal. Isai már öreg volt ahhoz, hogy a seregbe vonuljon, de a három legidősebb fia beállt a király katonái közé.

A filiszteusok között volt egy óriás termetű katona. Góliátnak hívták. Olyan félelmetes volt, hogy senki sem mert megvívni vele.

Egy nap Isai így szólt Dávidhoz: – Menj el, és vidd el a testvéreidnek ezt a véka örölt gabonát meg ezt a tíz kenyert! Ezt a tíz sajtot pedig az ezredesnek add! Tudd meg, hogy

jól vannak-e a testvéreid! Hozz róluk hírt!

Dávid korán reggel útnak indult. Amikor a szekértáborba ért, látta, hogy mindkét sereg katonái csatarendben állnak. Odaszaladt a testvéreihez, hogy beszéljen velük. Miközben beszélgettek, középre állt Góliát, és elkezdte szidni az izraeli férfiakat. Dávid nagyon mérges lett. Engedélyt kért Saultól, hogy megvívhasson a hatalmas filiszteussal. De nem páncélban és karddal a kezében akart kiállni ellene, hanem parittyával.

– Pásztor vagyok – mondta a királynak –, és ha a juhokat oroszlán vagy medve támadta meg, utánamentem, és leterítettem a vadat. Ez a filiszteus

Biztosan sokan örültek, hogy az idei tanévben is elérkezett az a bizonyos, utolsó kicsöngetést jelző csengőszó! Kezdődhet a vakáció, félre könyvek, cerkák, füzetek! – gondolhatták többen, miközben vidáman léptek ki az iskola kapuján.

A jól megérdemelt pihenés azonban nem jelenti azt, hogy azt a sok mindent, amit a tanév során megtanultatok, el kell felejteni! Sőt! Az iskolai táborokban, gyülekezeti kirándulásokon vagy a családi nyaralásokon lehet igazán hasznukat venni. Hiszen lehet, hogy így tudjátok majd kiszámolni, mennyit kell fi-

Tanévzárás

zetnetek a fagyaltért, vagy éppen a tanultakat fölidézve tudjátok megmondani, melyik folyó kanyarog mellett a vonatablakon kitekint-

ve; vagy hogy védett-e az a virág vagy állat, amely mellett épp elhaladtok.

És ezért a sok tudásért nemcsak az óvó néniknek, a tanítóitoknak és tanáritoknak kell hálát mondani, de az Úristennek is.

Tudom, hogy szinte minden gyülekezetben volt tanévzáró istentisztelet az elmúlt hetekben. Az alábbi fotó a cinkotai templomban készült június 10-én. A cinkotai gyerekek a hittanórákon a Bibliában is említett foglalkozásokról beszélgettek. Ezen a júniusi istentiszteleten pedig – egy-egy imádság erejéig – a jelmezeikkel is felidéztek őket.

GYERMEKVÁR

is így fog járni, mert csúfolja az élő Isten seregét! Az Úr velem lesz!

Így is történt. Amikor az óriás Góliát meglátta a fiatal Dávidot, nagy nevetésre fakadt. De nem sokáig nevetett. Dávid ugyanis beletette a követ a parittyájába, megforgatta, és úgy homlokra találta a követ a filiszteust, hogy az azonnal szörnyethalt. Volt is nagy öröm Saul táborában!

Végezzétek el a köveken látható számtani műveleteket! Egy kivételével mindegyik kövön van egy összegben veled egyező párja. A páratlan kavics számtani műveletének eredménye a beküldendő megoldás, ugyanis ez 11 centiméter híján megegyezik Góliát méterben mért testmagasságával.

A gyülekezetimunkatárs-képzés ez évi eseményei

► **Aligha szükséges indokolni a gyülekezetimunkatárs-képzés szükségességét, hiszen ez évben már a hatodik esztendejébe lépett e képzési forma. Az elmúlt évek társadalmi és gazdasági változásai különösen igazolták, hogy az élet határhelyezeteibe került híveinkkel való fokozott törődés elodázhatatlan pásztori feladatunk a gyülekezetben. Ezt a sokrétű munkát azonban egyedül a lelkész nem képes elvégezni. Elég, ha csak arra utalunk: el sem jut hozzá a szükséges információ, ha nincsenek közvetítő munkatársai.**

Három csoportban folyt a gyülekezetimunkatárs-képzés, illetve -továbbképzés. Piliscsában indult egy új csoport, amelynek sajátossága volt – amint arról olvasóink is értesülhettek –, hogy négy, a sárszentlőrinci gyülekezetben aktív hitéletet élő roma testvérünk is részt vett rajta, és a gyülekezet lelkésze szolgálatba is állította őket. Nagy kedvvel és szorgalommal, igyekezettel és érdeklődéssel, őszinte beszélgetések során meggyőző véleménynyilvánítással voltak jelen a képzés alkalmain. Legyen áldás szolgálataikon!

A többi gyülekezetből érkezett testvéreinknek is külön élményt jelentett a tanfolyam, amely megszokott medrében folyt – ami a tanulmányokat illeti –, és a személyes beszélgetések is sokat segítettek a kapcsolatfelvételt sokféle útvesztőjében.

Vidékre kihelyezett képzéseink között immár a harmadikat tartottuk a győri gyülekezetben és a Péterfy Sándor Oktatási Központban. Győri és a

városhoz közeli gyülekezetekből verbuválódott a résztvevők tábora: Mosonmagyaróvár, Lébény, Győrújfalu, Bóny, Kajárperc, Ménfőcsanak, Bana, Győrzámoly, Nagybjacs és Gönyű képviseltette magát. E helyen is illesse köszönet az előadók jó szívvel végzett munkáját és a helybeli gimnázium vendégszeretét. A kezdő- és a záróhívatok alkalmain a helyi lelkészek és Kiss Miklós esperes szolgált. A győri Öregtemplomban tartott istentiszteleten áldással bocsátottuk útjára a népes csapatot. A résztvevők együttes kérésére fogalmazódott meg az ez év októberében tartandó konzultáció szükségessége azzal a céllal, hogy egymást tovább bátorítsák a megkezdett szolgálatban, és képezék magukat hitbeli ismereteikben.

A legnépesebb csapat az április végén tartott továbbképző alkalmunkon vett részt. Az ország minden szegletéből érkeztek fiatalok és idősebbek, többségében inkább nőtestvéreink. De például Székesfehérvárról há-

zaspárok is jöttek, immár többször is. Külön színt adott a konzultációnak dr. Frenkl Szilvia pszichológus előadása a testi-lelki betegségek összefüggéseiről és kölcsönhatásairól, valamint a bibliai pszichodráma újszerű kezdeményezéséről. Varvasovszkyné Velsz Dóra evangélikus zenetárnár pedig az egyházi zene jelentőségéről, hitet és személyiséget formáló erejéről tartott zenei illusztrációkban is bővelkedő előadást.

Jó volt látni, ahogy örültek egymásnak a korábbi alkalmakról már ismerős testvérek. Mindnyájan beszámoltak gyülekezetükben végzett munkájukról, és sok új élménnyel, ismerettel gazdagodtak. Egyfajta „szupervízor-tanácsadás” zajlott a résztvevők között.

A közös éneklés és tapasztalatcserre a „hivatalos” programon túl is folytatódott. Barátságok szövődtek, és magányosan élők hallgatták meg egymás olykor nehezen feldolgozható sorseseiményeit.

Sokszínű egyházi életünk kavalkádjában a munkatársképzés különleges színfolt. Némely gyülekezetünk képviselője még hiányzik közülünk, mintha „tájjidegennek” éreznék – pedig egyházunk stratégiája nem képzelhető el a jól képzett s munkára kész gyülekezeti munkatársak nélkül. Az Úrnak való szolgálat a legnagyobb kitüntetés és mindent felülmúló méltóság.

■ D. SZEBIK IMRE

Templomalapkö-letétel Besztercén

► **A 21. század elején templomot építeni? – tehetné fel a kérdést a szkeptikus olvasó. Amikor a hívek száma drasztikusan csökken, a lelki hajlékok egyre üresek, és a gyülekezetek előregednek? Butaság – legyinthetné bárki lemondóan, azzal érvelve, hogy templomépítés helyett értelmesebb dolgokra is lehetne az energiát, az anyagi javakat szánni. Nem így gondolják azonban ezt a romániai Besztercén (Bistrita), ahol maréknyi evangélikus merész, de egyben nemes cél érdekében fogott össze: ők bizony templomot emelnek. A munkálatokat már el is kezdték, így június 16-án, a 11 órai istentisztelet keretében sor kerülhetett az alapkö megáldására, egyúttal pedig időkapszulát is elhelyeztek az alapban.**

A belvárosi telken már vígan száradt az alap, amikor a délelőtti órákban megérkeztem. A szervezők sűrűretekforogtak, lázasan készültek, végezték az utolsó simításokat. A délelőtti hőség ellenére szép számmal sereglettek a hívek, a meghívottak. Pontban tizenegykor a Zselyki fívószenekekar adta meg a jelt: kezdődik az ünnepség!

Az ünneplő sereget, a díszvendégeket, az egyházi, illetve világi előjárókat a helyi lelkész, Tóth Zoltán Csaba köszöntötte. Ünnepi beszédében kiemelte: „Történelmi pillanatok lehetünk tanú, hiszen egy gyarapodó közösség jelenét és jövőjét is megalapozzuk.”

A lelkipásztor röviden vázolta a besztercei gyülekezet történetét. A helyi evangélikus közösség a Zselykről elszármazott egyháztagokból jött létre. A gyülekezeti alkalmak, istentiszteletek a besztercei szászok imatermében, templomában tartották és tartják a mai napig, mivel azonban a közösség létszámában egyre gyarapodik, megszületett a templomépítés ötlete. A kitartó utánajárás eredményeként 2008-ban egy belvárosi telket kaptak a városi tanácstól, majd 2010-ben elkészült a templom, illetve gyülekezeti otthon terve is. 2011-ben pedig a vallásügyi államtitkárság támogatása révén sikerült kiönteni az épület alapját.

„Közösen vagyunk felelősek azért, hogy Isten erejében bízva lelket ad-

junk a műnek. Az ne csak épület, hideg, kemény kő legyen, hanem hitbeli és lelki hajlék. Olyan otthon, ahol tiszta, őszinte emberi érzések találkoznak, ahol minden szív csordultig telik Isten kegyelmével, ahova mindenki hazajön, és az emberi lét hosszú bolyongásai után a megfáradt lélekből felfakad a bizonyosság: jó nekünk itt lenni” – zárta ünnepi beszédét Tóth Zoltán Csaba.

Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke Pál apostol első korinthusi levelének 3. fejezete alapján (10.11.16) hirdette Isten ígétjét. Kiemelte: ahogyan annak idején Sámuel a filiszteusok fölött aratott győzelme után Micpa mezején felállított egy emlékkövet, amelyet Eben Haézernek – a Segítség sziklakövének – nevezett el, úgy ezen az ünnepen a besztercei gyülekezet is egy Eben Haézer állít, hiszen ez az alapkö az Isten jelenlétét, áldását jelenti, s ez az életnek, a gyarapodásnak, épülésnek a garanciája is.

„Az Isten nélküli út sehova sem vezet, ezt magyar népünk is nagyon jól tudja, éppen ezért nemzeti imánk is így kezdődik: »Isten, áldd meg a magyart...«” – hangsúlyozta a püspök, majd hozzátette: eleink minden munkakezdés előtt Isten segítségét kérték ugyanúgy, ahogyan a besztercei evangélikusok is Isten áldását kérik az épülő templomra, hiszen Isten

értünk is, nekünk is építi házáat. A püspök a lisszaboni szerződésben foglalt gondolatokra reflektált, melyek szerint az Európai Uniónak sziklaszilárd alapot kell építeni, viszont számunkra ez az alap már megvan: a szegletelő Jézus Krisztus. Ezt az alapot kellenne elismernie a recsegő-ropogó EU-nak. „Isten áldja meg e hajlékot, hogy a falak és a lelkek együtt épülhessenek az egy biztos szegletköre, Jézus Krisztusra” – fejezte be igehirdetését Adorjáni Dezső Zoltán.

Az istentisztelet ünnepi mozzanataként a püspök és Köncze G. Árpád, a Kolozsvári Egyházmegye esperese megáldotta Isten hajlékának alapkövét, Tóth Zoltán Csaba pedig elhelyezte a templom alapjába az időkapszulát, amely a munkálatok főbb mozzanatainak listáját, az alapító okiratot, tervrajzokat, valamint az adományozók névsorát tartalmazza. A jelen lévő református, római katolikus és lutheránus lelkészek ugyancsak egy-egy igével áldották meg az alapkövet.

Az istentisztelet után a tervező, Pop Corina ismertette röviden a templom, illetve a gyülekezeti ház tervét, majd a helyi közigazgatás előjárói üdvözölték az ünnepi gyülekezetet. Avram George, Beszterce alpolgármestere hangsúlyozta: öröm számára, hogy a városban templom épül, és biztosította a lutheránus közösséget, hogy az önkormányzat mindent megtesz annak érdekében, hogy Isten háza minél előbb felépüljön. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség megyei elnöke, Décsai Attila is örömmel nyugtázta, hogy – reménység szerint, Isten segítségével – valósággá válhat a besztercei evangélikusok álma.

Az ünnepség agapéval zárult, amelyen a résztvevők megtapasztalhatták a helyi evangélikus közösség vendégszeretét is.

■ G. A.

Meghívó Matzon Ákos és Matzon Frigyes kiállítására

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány, a Balatonboglári Evangélikus Egyházközség és a Varga Béla Városi Kulturális Központ tisztelettel meghívja Önt és családját *Matzon Ákos* Munkácsy-díjas képzőművész és *Matzon Frigyes* szobrászművész kiállítására.

A kiállítás megnyitója június 22-én, pénteken 18 órakor a balatonboglári vörös kápolnánál lesz. A tárlatot megnyitja: *Podmaniczky Szilárd* József Attila-díjas író és *Winkler Barnabás* építész. A megnyitót követően fogadás lesz az evangélikus templomnál.

A kiállítást Balatonbogláron, az evangélikus templomban, a vörös kápolnában és a Pincegalériában rendezik meg.

HIRDETÉS

Pestújhelyi meghívó

„Mondjátok el a népeknek, hogy uralkodik az Úr! Bizony, szilárdan áll a világ, nem inog.” (Zsolt 96,10)

Nyári este június 30-án, szombaton a pestújhelyi templomban és templomkertben (1158 Budapest, Templom tér 10.).

16.30: Hálaadó istentisztelet és lelkésziktatás – *Győri Gábor* esperes beiktatja *Szabó András* gyülekezeti lelkészt.

18.00: Zenés sörkert a nyári templomkertben.

Erre az alkalomra gyülekezetünk tagjait, barátait és minden érdeklődőt szeretettel meghívunk!

Az alkalom perselye gyülekezetünk gyermekeinek nyári táborozását szolgálja.

A pestújhelyi-újpalotai evangélikus gyülekezet

Hullámhossz – evangélikus strandmisszió 2012

Helyszín: Balatonboglár, Platán Strand. Időpont: július 2–6. (hétfő–péntek), 9-től 19 óráig. A hét témája: *Felfrissülés és megnyugvás.*

Sokan járunk hasonló cipőben. Megfáradtunk. Pihenésre van szükségünk! Fizikai, szellemi és lelki egészségünk szempontjából és az emberi kapcsolatainkat illetően egyaránt fontos, hogy eleget pihenjünk. Isten pihenésre és felfrissülésre hív mindennap!

További információk: Balatonboglár–Hács–Somogyvámosi Társult Evangélikus Egyházközség, 8630 Balatonboglár, Hétház u. 17. Telefon: 20/824-2797, honlap: erosvar.hu.

Meghívó külmisziói konferenciára

Evangélikus külmisziói konferencia lesz július 5–8. között a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban (2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.). Téma: „Lélekszakadva” (misszió – értékörzés). Szolgálattelvők: *Szemerei János* püspök, *Balicza Iván* lelkész, *Varsányi Ferenc* lelkész, *Ulrike Hansen* bajor missziói előadó, *Miklya Luzsányi Mónika* író-szerkesztő, *Szigeti Imre* és *Szigeti Zita* missziói munkatársak Indiában.

Jelentkezés június 25-ig: EKME, 1085 Budapest, Üllői út 24. *Szirmai Zoltán* szervezőtitkár, tel.: 20/620-2789, e-mail: margit.szirmai@lutheran.hu; *B. Pintér Márta* lelkész, tel.: 20/824-2791, e-mail: marta.pinter@lutheran.hu.

A felnőttprogramokkal párhuzamosan ifjúsági tábort is szervezünk. Jelentkezés: *Gaal János* táborvezető, tel.: 20/824-5541, e-mail: gaal.janos@gmail.com.

Résztvételi díj: 9600 forint/fő + 500 forint ágyneműhasználat. Hívjuk és várjuk a jelentkezőket!

Az EKME vezetősége

HIRDETÉS

Meghívó egyházmegyei elnökség iktatására

„Mert meg vagyok győződve, hogy semmi nem választ el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban!” (Róm 8,38–39) „Isten kegyelméből vagyok, aki vagyok.” (1Kor 15,10)

A Nyugat-békési Evangélikus Egyházmegye Közgyűlése tisztelettel és szeretettel meghívja Önt és kedves családját az egyházmegye új elnöksége – *Lázár Zoltán* esperes és *Madarász Géza* egyházmegyei felügyelő – beiktatására. Az ünnepi istentisztelet június 23-án, szombaton 10 órakor a *Szarvasi Ótemplomban* kezdődik (Szarvas, Vajda Péter u. 2.).

Az igehirdetés és a beiktatás szolgálatát *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke végzi.

Mindenkit szeretettel várunk!

Távíratcím: Nyugat-békési Egyházmegye Esperesi Hivatala, 5540 Szarvas, Vasút utca 10.

„Lebo som si istý, že ani smrť ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosť, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.” (Rim 8,38–39) „Ale z Božej milosti som tým, čím som.” (1Kor 15,10)

Valné zhromaždenie Západo-békésskej evanjelickej cirkevnej župy s úctou a láskou Vás pozýva na uvedenie do funkcie nového predsedníctva cirkevnej župy, seniora *Zsolta Lázára* a župného cirkevneho dozorcú *Gézu Madarásza* Slávnostné bohoslužby sa konajú 23. júna 2012 v sobotu o 10 hodine V Starom evanjelickej kostole (Szarvas, ulica Petra Vajdu č. 2.).

Božie slovo káže a službu uvedenia do funkcie vykonáva *Péter Gáncs* generálny biskup Evanjelickej cirkvy v Maďarsku.

Adresa telegramu: Nyugat-békési Egyházmegye Esperesi Hivatala, 5540 Szarvas, Vasút utca 10.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutkozik a Porrog-szentkirályi Evangélikus Egyházközség

A gyülekezet történetének kezdetét homály fedi. Bizonyos, hogy a 17. század elejétől már nagyobb számban laktak itt evangélikusok, és folyt gyülekezeti élet.

A török hódoltság idején még nem, de a törökök kiűzése után ezen a vidéken is hatott az ellenreformáció. A nehéz, üldözésekkel teli időben a gyülekezetet tanítók vezették.

1783-ban újra feléledt a lutheránus közösség, a lelkész *Ballier István* lett. 1784-ben fából, zsúptetővel templomot és lelkészlakot emeltek, 1787-ben haranglábat állítottak fel, melybe egy szarhangot is helyeztek, illetve egy kilencvennégy fontos harangot vásároltak.

1843-ban a hívek a *gróf Festetich László* által adományozott telken megépítették a ma is álló, tágas, szép téglatemplomukat, majd egy nyolc- és egy négyzásás harangot vásároltak a régi helyére. 1857-ben új iskolát építettek.

Balogh István munkálkodását 1892-ben új templomtorony építésével kezdte. Ekkor az egyházközséghez több mint kétezer hívő tartozott.

1932-ben *Lágler Béla* került Porrog-szentkirályra. Alig több mint fél év után a gyülekezet egyhangúlag megválasztotta lelkészének. Beiktatását 1933. július 2-án *Mesterházy Sándor* esperes végezte.

Áldásos szolgálata közel fél évszázadot (1932–1977) fogott át a közben egyre fogyó gyülekezetben. Ezalatt átélte híveivel együtt a II. világháború lelki és fizikai borzalmait, majd az önkény időszakát, internálásokat, az egyházi ingatlanok államosítását, egy forradalmat, a kollektivizálást és az urbanizáció gyülekezetre is erősen ható következményeit.

1957–1970 között a gyülekezet lelkésze töltötte be az esperesi tisztséget, és ezzel Porrog-szentkirály esperesi székhely lett.

Lágler Béla halála után a szolgálót tizenöt évig, 1977 és 1992 között *Szekeres Elemér* csurgói lelkész látta el helyettesként.

1992-től *Sikter János* személyében ismét helyben lakó lelképásztoruk lett. Korszerűsítették a lelkészlakot, és felújították százötven éves templomukat is. *Horváth János* gondnok és felesége adományaképpen a 483 kilogrammos ércharangot is használatba vehették, mely az első világháború idején elvitt három ércharangot helyettesítő, rosszul hangzó vasharangok helyére került.

1996-ban az egyházi ingatlanok államosításáért kárpótlásul kapott pénzből a porrogi filiában százhusz férőhelyes templomot, Porrog-szentkirályon százszenyves gyülekezeti termet épített a gyülekezet.

Településeink lélekszámával együtt az evangélikus közösség is folyamatosan fogy, de egy kis énekharang megalakulása, a templomba járók és a hitanosok lelkesedése mutatja, hogy Isten segítségével van, lehet jövője ennek a kis gyülekezetnek.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Július 1-jén, a Szentháromság ünnepe utáni negyedik vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Magyar Rádió Porrog-szentkirályból. Igét hirdet *Sikter János* lelkész.

Istentiszteleti rend • 2012. június 24.

Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Pt 5,6–11; Ez 18,1–4.21–24.30–32. Alapige: Lk 15,11–32. Énekek: 382., 422.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10.; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Grendorf Péter; du. 6. (orgonazenés istentisztelet) Smidélus Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) Kovács Viktor; du. 6. Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kertész Géza; **Zuglói, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. dr. Agó Anett; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. dr. Agó Anett; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackné Puskás Sára; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.); **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Zengjünk az Úrnak új éneket!

IX. pécsi ökumenikus kórustalálkozó

► **Szívet-lelket melengető kórusmuzika töltötte be május 28-án, pünkösdhétfőn délután a pécsi Dischka Győző utcai evangélikus templomot. Ökumenikus hangversenyre hívták a szervezők – immár kilencedik alkalommal – a pécsi egyházi kórusokat. A ma már hagyományosnak mondható énekari találkozót két évente rendezik meg.**

1995-ben az újonnan épült kertvárosi református templom felszentelésének másnapjára meghívták a pécsi egyházi énekharangokat – idézi fel a kezdeteket *Szénási Jánosné Gazda Klára*, a református kórus vezetője. Két évvel később már *Szénási János* lelkészrel közösen, hagyományt teremtve, az ökumené jegyében szervezték meg az énekes együttlétet. Azóta rendszeresen találkoznak a pécsi egyházi kórusok.

Az eredeti szándék az volt, hogy „forgószinpadszerűen” mindig más és más keresztény felekezet legyen a házigazda, de a pécsi templomok nem mind alkalmasak ilyen nagyszabású rendezvény megtartására. A kertvárosi református templomon kívül korábban a baptista, illetve a Jézus Szíve- (Pius-) templom töltötte be a vendéglátó szerepét.

Idén pünkösdkor első alkalommal adott otthont a pécsi evangélikus hajlék a rendezvénynek. A zsűfólásig telt

templomban hét énekharang nyújtott emlékeztető zenei élményt, az egyházzene különböző stílusait, korzeitait felidéző művekkel.

Zengjünk az Úrnak új éneket! – e művel vette kezdetét a találkozó a Pécsi evangélikus kórus tolmácsolásában, majd *Németh Zoltán*, a vendéglátó gyülekezet lelkésze köszöntötte a dalosokat és a nagyszámú hallgatóságát.

A pálos templom *Schola Sancti Pauli* kórusa *Fodor Gabriella* vezetésével középkori motettákat, graduálérszövegeket, valamint *Zsigmond* király korabeli gregorián énekeket mutatott be.

A Pécsi Jézus Szíve Plébánia énekara többek között *Gallus, Victoria, Schütz* és *Marcello* egyházzenei műveiből adott izelítőt *Balatonai Sándor* és *Dobos László* karnagyok irányításával.

A pécs-kertvárosi református gyülekezet *Psalmus* kórusát *Szénási Jánosné Gazda Klára* vezényelte. *Berkesi Sándor Húsvéti ének*, illetve *Ákom Lajos Ima* című műve után a Pécsi Baptista Gyülekezet énekharangával közösen énekelték *Kodály Zoltán Jövel, Szentlélek Úristen* című kórusművét.

A százhuszonhárom éves baptista kórus ezután *Bárdos Lajos Ó, jöjjetek hozzám, Lízst O salutaris hostia* című művét és *De Ford Amerikai dallamait* szólaltatta meg *Göbl Ákos* és *Győri Kornél* karnagyok vezetésével, majd a székesegyház

Palestrina kórusa *Jobbágy Valér* Liszt-díjas karnagy irányításával *Palestrina, Goller* és *Harmat Artúr* műveiből válogatott.

A házigazda pécsi evangélikus gyülekezet kórusa *Palestrina Úr Jézus, győztes és Sulyok Imre A farizeus és vámszedő* című műve után *Tillai Aurél XLII. genfi zsolotárát* mutatta be a szerző jelenlétében, aki gyülekezetünk tagja. A zenekarral, szólistákkal megszólaltatott művet *Lovász Péterné Balázs Magdolna* vezényelte.

Végezetül a pécsi bazilika *Bárdos* kórusa *Schütz Lobe den Herren* és *Mendelssohn Ave Maria* című művét énekelte (ez utóbbit *Haramza László* szólójával) *Uzsalyné dr. Pécsi Rita* karnagy vezetésével.

Befejezésésként az összkarok követtek. *Hajcs Hallejuja* kánonját *Győri Kornél* vezényelte. *Unyi Anikó* és *Németh Zoltán* lelkészek megáldották a jelenlévőket, megköszönték a kórusok és karnagyok munkáját, majd *Händel Messiás* című oratóriumából a *Halleluja* következett *Jobbágy Valér* vezetésével. Zengett az egész templom, minden zugból áradt a zene.

Ez a csoda nem jöhetett volna létre az evangélikus gyülekezet és a kórus áldozatos munkája nélkül. A szervezőmunkát a kórus titkára, *Dönszné Buvári Nóra* vállalta magára, a művészeti feladatokat pedig *Lovász Balázs Magdolna* látta el.

■ TÖRTELY ZSUZSA

Segíteni az áldozatoknak is

Börtönlelkészek tanácskozása

► **A Börtönlelkészek Európai Szervezete (IPCA Europe) ez év júniusának első hetében tartotta négyévenként esedékes konferenciáját Erdélyben, Felsőszombatfalván (Sambata de Sus). Százhuszonöt börtönlelkész – szinte valamennyi európai országból – vett részt a rendezvényen, melynek házigazdája a Román Ortodox Egyház volt. Magyarországot *Roszik Gábor* evangélikus lelkész, a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke képviselte.**

A festői környezetben – monostorban – zajlott konferencia témáját a 138. zsoltár 3. verse adta meg: „*Amikor kiáltottam, meghallgattál engem, bátorítottál, lelkembe erőt öntöttél...*”

A plenáris üléseken olyan neves teológusok, lelkészek tartottak előadást, mint *Eminence Irineu* román metropolita, *dr. Anton van Kalmthout* holland professzor, számos emberi jogi és bűnmegelőzési szervezet vezetője, valamint *Bob Payne*, a börtönlelkészek doyenje, nyugalmazott anglikán börtönlelkész Nagy-Britanniából. A tanácskozás lelki vezetője – mindennapi előadással – *Richard Rohr* ferences rendi szerzetes volt az Egyesült Államokból, aki a szociális kérdések és a lelkigondozás összefüggéseiről beszélt. (Több könyve megjelent magyarul is.)

Tizenhárom munkabizottságban folyt a tanácskozás, a tapasztalatszerzés, többek között a következő témákban: felkészítés a börtönlelkészi szolgálatra; résztvevői segítségnyújtás; Biblia a börtönben; ortodox teológia és liturgia

a börtönben; *Exodus* felüti ház program; emberi jogok a börtönben; fogvatartottak külföldön; itéletre várva; stb.

A résztvevők a rendezvény végén deklarációt fogadtak el azzal a céllal, hogy megküldjék egyházaiknak, illetve kormányzati szerveknek. Néhány pont e dokumentumból:

A konferencia sürgeti a kormányokat és az egyházakat, hogy sokkal in-

terjúk a börtönben lévő áldozatoknak is segíteni az áldozatoknak is.

A konferencia megerősíti, hogy természeténél fogva emberi tisztelet jár minden fogvatartottnak. Felhívja az egyházak figyelmét, hogy hallassák profetikus hangjukat a börtönökben azokért a jogokért is, melyek a reintegráció során minden fogvatartottat megilletnek. Minden egyházat kérünk, hogy támogassa a börtönökben folyó lelképásztori szolgálatot!

Minden egyház és gyülekezet tagjait arra kérjük, munkálkodjanak annak érdekében, hogy megszűnjene az előítéletek, a szabadultak segítése és nyitott szívvel lássa a társadalom.

Minden fogvatartottat bátorítunk arra, hogy vegyenek részt az áldozat és az elkövető közötti viszony helyreállítása érdekében folyó munkában.

ROSZIK GÁBOR FELVÉTELE

kább segítsék a bűnesetek áldozatait a bánat és a veszteség megélésében. A konferencia tudatában van annak, hogy a büntető igazságszolgál-

A konferencia meghív és bátorít minden fogvatartottat a lelképásztori szolgálat „használatára”.

■ R. G.

Világbéke, világháború

Pár nappal ezelőtt érdekes írás jelent meg a *Reddit* nevű közösségi megosztóoldalon. Már maga a hely is érdekes, ugyanis a kis, ufószerű, emblemikus figurájáról ismert honlap soha nem tartozott a legnagyobbak közé, azonban néhány internetes dívatot túlélve felhasználóbazisa folyamatosan növekszik. A *Redditről* el lehet mondani, hogy tudják, mit akarnak csinálni az interneten, és ahhoz hűek is maradnak. Nem véletlen tehát, hogy a *Lycerius* nevű felhasználó éppen itt tette közzé, hogy mintegy tíz éve játszik már folyamatosan a *Civilization II* nevű játék ugyanazon pályájával, és tanácsra van szüksége ahhoz, hogy tovább tudjon lépni benne.

Ahhoz, hogy ez a tíz év időtartamú játék megfelelő megvilágításba kerüljön, szükséges néhány szót ejteni magáról a *Civilizationről*. Első verziója 1991-ben jelent meg, és az egyik legnépszerűbb stratégiai játékká vált. Az alapszituáció egyszerű: játékosként kiválasztunk magunknak egy nemzetet, kapunk egy apró telepescsapatot, majd első városunk megalapítása után az a célunk, hogy a legnagyobb nemzetté váljunk.

A Krisztus előtt 2000-ben kezdődő játékban nemzetünkkel magunk-

nak kell elérnünk minden jelentős tudományos-kulturális eredményt – a kerék feltalálásától kezdve a valláson át a demokráciáig –, miközben a hadseregeket folyamatosan fejlesztve terjesztjük ki birodalmunk határait. A feladat során jó szervezői és logisztikai képességekre van szükség, cserébe a *Civilization* napokra elég szórakozást ad egyetlen játékban.

A tíz éven át épített világ messze túlmegy az alkotók eredeti szándékán. A tervezők ugyanis csak 2020-ig láttak előre, ezért onnantól kezdve már nem lehet újabb egységeket kifejleszteni, így a későbbi korok háborúit is jelen korunk tankjaival vívják meg. *Lycerius* világa a 3991-es év sötét utópiáját vázolja fel: a földön már csak három szupernemzet van, amelyek élethalálharcot vívnak a sugárszennyezett és az északi jégsapkák olvadása miatt elmozsárosodott területeken még megmaradt erőforrásokért. Ellenségei valamennyien teokratikus államban élnek, ahol a megfelelő istenek földi helytartóiként hajszolják embereiket újabb és újabb háborúba, miközben mindezt tényleg nézik az ENSZ békefenntartói.

Lycerius kérdése a többi *Reddit*-felhasználóhoz a lehető legkonstruktívabb volt: milyen stratégiát válasszon, hogy az 1700 éve tartó háborúnak véget vethessen? (A problémakör a *Reddit*-en külön aloldalt is kapott, amely a <http://www.reddit.com/r/the-eternalwar> található.)

A jövő felettébb sötét, ha a fenti játékállásból indulunk ki. A fejlesztők kitaláltak egy világot, felvázoltak alapvető törvényszerűségeket, majd minden bizonnyal a jelenkorig tartó játékok során többször is tesztelték,

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

hogy annak működése mennyire hasonlít a valódi történelemben lezajlott eseményekhez. A legérdekesebb azonban az, hogy a beépített szabályok miként befolyásolják a világot, ha már nincsen benne az alkotónak a keze, amely addig egyengette az útját. Egy hívőnek könnyű mindenben Isten jelenlétét észrevenni és megérteni, hogy a magára hagyott, istentelen világ miként fogja elpusztítani önmagát, ahogy ebben a játékban is tette. És miért lehet reménykedni egy jobb végkifejletben...

A www.worldpeacegame.org oldalra érdemes még ellátogatni, amely a *John Hunter* által létrehozott világbékejátékkal foglalkozik. A híressé vált tanár olyan feladatok elé állítja negyedik osztályosait, amelyekbe a legtöbb politikusnak és államférfinak is beletrökk a biciskája: oldják meg világunk valamennyi globális problémáját. És ezt a gyerekek általában meg is teszik. A www.ted.com/talks/lang/hu/john_hunter_on_the_world_peace_game.html oldalon található TED-es előadásban John Hunter elmondja, hogy miként tanítja diákjait a jobb világhoz vezető úton való járásra.

Nyugodtan elmondhatjuk, hogy ahol nagy a szükség, ott közel a segítség. És merem remélni, hogy az emberiség békésebb jövő elé néz...

■ N. B.

Éljetek szeretetben!

Tanévzáró evangélikus fesztivál a Várban

► „Éljetek szeretetben!” – ez a felszólítás, köszöntés, kívánság fogadta június 10-én a budavári evangélikus templomba érkezőket, sőt mindenkit, aki feljött a budai Várba. A vasárnapi tanévzáró istentisztelet és a közösen elfogyasztott ebéd után ugyanis a gyülekezet „kiköltözött” az utcára; az idézett mondat is ott volt olvasható egy „faltól falig” transzparenshen.

Már a készülődés közben jó volt meg tapasztalni a nagyszerű csapatmunkát, a vasárnapi gazdag programban pedig mindenki megtalálhatta a neki tetszőt.

A néptáncbemutató tyukodi és kalotaszegi táncai jókedvre hangolták az egybegyűlteket, majd a hittanos gyerekek énekeltek és bábozták el *Bence Imre* énekét, amely a jó pásztorról szól, aki megkeres és bekötöz minket. *Csernyik Szende* mesemondó meséi is mindenkit lebilincseltek. Ízes székely beszéde és a közönséget is bevonó játékosága megkacagtatott és egységbe vont.

Énekelte a gyülekezet kórusa, a *Schütz kórus*, valamint a *Budavári gospelkórus* is.

Közben a kis udvarban ki-ki borkóstolásban vehetett részt a *Jásdi pincészet* jóvoltából. A *Holló Műhely* szép famunkáiban gyönyörködni és belőlük vásárolni egyaránt lehetett. De itt volt a *Fébé Kht.* is, szintén fából készült munkákkal. A gyermekeket játszótérre várta, ahol vesszőből fontak, és keresztesemes mintákat varrhattak.

Kellemes beszélgetések színlhelye volt a kávéház. *Győri Virág*, a *Family* keresztyén családi és párkapcsolati magazin főszerkesztője a közösség fontosságáról és gyógyító erejéről tartott bevezetőt, s bemutat-

ta az évente négyszer 66 oldalon megjelenő lapot.

A templomban a *Mevisz Bárka* csoportjának *Kerékvilág* című kiállításán lehetett elcsendesedni és elmélyedni.

A fesztivál résztvevői tehát birtokba vették az épület minden zugát, a kicsi kert és az utcát is. A záróhíttára is az utcán felállított színpadon került sor. Ahol hétköznap autókat látunk, ott most széksorok álltak az úttesten, s emberek ültek rajtuk, hála Istennek, sokan.

Aki szereti az Istent, az szeresse a testvérét! – hangzott az ige. A szószerk, illetve a színpad tövében ekkor mintegy válaszként hangosan megszólalt

egy kislány: „Én szeretem a testvéreimet.” Nehéz volt ezután megszólalnia az igehirdetőnek, *Bence Imrénének*, hiszen ez az őszinte gyerekszó elmondta a prédikáció lényegét. De hát ez már csak egy ilyen, interaktív nap volt. Akik jelen voltak, tényleg együtt voltak szeretetben. Az igehirdetésben az ember és Isten szeretete közti különbségről hallhattak. Az ember azt keresi, ami s aki szerethető. Az Isten megteremti a szerethetőt.

Az igehirdetés után a *M.Is.K.A.* együttes koncertje zárta a programok sorát.

Szeretetben telt ez a nap. Isten szeretetét tapasztalták meg az egybegyűlteket egészen kézzelfoghatóan abban a nagyon prózai tényben is, hogy a szabadtéri programot kiengedte Isten a szabad ég alá; habár lógott az eső lába, a fesztiválozók nem áztak meg. Az vált fontossá újra, hogy az üzenetet elvigyék magukkal: éljünk szeretetben a hétköznapokban is.

■ BENCÉNÉ SZABÓ MÁRTA

EVÉL & LEVÉL

Kántorok a karzaton

Kedves Boda Zsuzsa!

Köszönjük az *Evangélikus Élet* múlt heti számában megjelent összefoglalót (*Cinkotai indulás*, 6. o.) a pesti egyházmegyei elnökségi és tisztségviselői iktatásról, amelyre a gyülekezetünkben került sor június 9-én.

A tudósításból kimaradt, hogy a zuglói, illetve a rákoskeresztúri gyülekezet kántora énekelte a cinkotai kíséretével, ami nem volt véletlen, sem feledhető köszöntésben, híradásban.

Ezzel szerettük volna zenében köszönteni az egyházmegyét, mint ahogy tették mások másutt. *Fekete Anikó* kiváló munkát végez kiváló minőségben, kiváló vezetésével Zuglóban. *Takács Dóra* a rákoskeresztúri gyülekezet kántora és hittudományi egyetemünk kántor szakon idén frissen végzett hallgatója.

Kántortársaim nevében is szeretettel kérjük újra és újra, vegyük ember-számba a gyülekezetek nem lelkeszi munkatársait is!

Szeretettel:

KINCZLER ZSUZSANNA kántor (Budapest-Cinkota)

Kedves Zsuzsa!

A tudósítások rendszerint szűkre szabott terjedelmi keretei nem mindig engedik, hogy az ünnepi alkalmak minden szolgálattevőjét, megszólalóját név szerint felsoroljuk, így olykor valóban előfordul – legjobb szándékunk ellenére –, hogy egyesek említetlenül maradnak. Ez történt a kifogásolt cikk esetében is, bár a tudósító természetesen fontosnak tartotta, hogy a cinkotai ünnepségen megörökítse a zene nyelvén köszöntőket is. Hadd kárpótoljam az érintetteket ezzel a fotóval.

Szeretettel:

BODA ZSUZSA

Takács Dóra, Fekete Anikó és Kinczler Zsuzsanna

Filmforgatás az evangélikus székház előtt

Az ismert amerikai színész-rendező, *Bruce Willis* készülő filmjének jeleneteit forgatták az elmúlt hétvégén az Üllői úton. A produkcióban Budapest Moszkvát helyettesíti. Képünkön a negatív hős teherautója.

■ KOCZOR TAMÁS felvétele

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Málnás, joghurtos muffin

Hozzávalók 12 darabhoz: 2 tojás, 15 dkg kristálycukor, 1 csomag vaníliás cukor, 15 dkg Rama margarin, 2,5 dl (25 dkg) málnás joghurt, 25 dkg liszt, 1 csomag sütőpor, 20 dkg málna, margarin a forma kikenéséhez

Elkészítése: a tojásokat a kétféle cukorral jól kikeverjük, majd hozzáadjuk a margarint. Belekeverjük a joghurtot, végül a sütőport és a lisztet.

Egy közepes muffinsütő mélyedéseit margarinnal kikenjük (de papírkosárákkal is bélelhetjük). A mélyedések alája egy-egy evőkanál tésztát

FOTO: BODA ZSUZSA

teszünk, a megmosott és lecsöpögtetett málnaszemeket egyformán elosztjuk bennük, majd a maradék tésztával befedjük.

Körülbelül 160 fokra előmelegített sütőben 20 perc alatt készre sütjük. A formából hagyjuk tíz percig hűlni, és csak utána vesszük ki a süteményeket.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Tisztelt Előfizetőink!

Az *Evangelikus Élet* terjesztésével a Luther Kiadó június 8-tól új terjesztőt bízott meg. Egypéldányos egyéni előfizetőink számára a terjesztést ezentúl a MediaLOG Logisztikai Zrt. végzi.

A terjesztőváltás soha nem zökkenőmentes, így türelmet és együttműködést kérünk azon előfizetőinktől, akiket e változás – átmenetileg – esetleg hátrányosan érint. Kérjük, ha a lap kézbesítésében fennakadást tapasztalnak (ha hetilapunk kése vagy egyáltalán nem érkezik meg), azt haladéktalanul jelezzék az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének az alábbi elérhetőségeken:

Evangelikus Élet szerkesztősége: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Telefon: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.

Elektronikus levelet az elofizetes@evelet.hu e-mail címre várunk.

(Az egyéni előfizetésekkel kapcsolatos ügyekben – a szerkesztőségen belül – Balla Mária szerkesztőségi titkár szívesen áll tisztelt előfizetőink rendelkezésére.)

Megértésüket ezúton is köszönjük.

LUTHER KIADÓ

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranyszorosú
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Takáts Eszter „Nem a jutalomért” című koncertje lesz a miskolci evangelikus templomban július 8-án, vasárnap 17 órakor. A belépés ingyenes!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 24.)

Most is van tanúm a mennyben, aki mellettem bizonyít a magasságban. Jób 16,19 (1Tim 2,5; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 106,1–23) Jób Isten mondja tanújának. Tudja, hogy Isten azt is látja, amit barátai nem láthatnak: látja a szívét, látja a hitét, látja bűneit, de látja igazságát is: látja, hogy ártatlan mindabban, amivel barátai vádolják. Jób abban bíz, hogy – barátaival ellentétben – Isten nem látszat szerint ítél. És attól szenved, hogy Isten nem szól bele a barátaival folyó vitába, nem kel védelmére, nem igazolja vádlói előtt az ártatlanságát. Isten némasága Jóbót már-már kétségbeesésbe sodorja. De mivel kitar amellet, hogy a barátaival folyó vitában Isten fogja kimonodani az utolsó szót, nem kell csalódnia. A történet végén Isten megszólal, és Jóbna ad igazat, barátainak pedig csak Jób igazságára tekintettel kegyelmez meg. Jób története éppen ezért profetikussá: Isten nagypénteken Jézus péreben is néma marad, ezért Jézusnak szenvednie kell, és meg kell halnia. Húsvétkor viszont fényt derít Jézus igazságára, sőt az ő igazságáért nekünk, bűnösöknek is megkegyelmez, ha hiszünk benne.

Hétfő (június 25.)

Isten ezt felelte Mózesnek: Vagyok, aki vagyok. 2Móz 3,14a (Jel 21,6; Lk 5,27–32; 1Kir 17,17–24) Mózes a csipkebokornál Isten neve után tudakozódott. A keleti gondolkodás szerint a név viselőjének a lényegét fejezi ki. Isten válasza az öt hit nélkül kutatók számára rejtélyes. Nem tudnak mit kezdeni vele, és úgy érzik, Isten kitért a válasz elől. A hívő azonban érti, hogy Isten lényege éppen az, hogy van. Léte soha nem múlik el, és nem is lehet megszüntetni. És aki hite által közösségbe kerül Istennel, azt ő – miként Péter apostol írja – részesévé teszi isteni természetének: megosztja vele elpusztíthatatlan, megsemmisíthetetlen létezését, amely fölött a halálnak sincs hatalma.

Kedd (június 26.)

Ezt mondja az Úr: Örömmel teszek jót velük. Jer 32,41 (Jn 3,16; 2Móz 32,20–33,1; 1Kir 18,1–24) Luthernek igaza van, amikor a haragot, a büntetést, az ítéletet *opus alienum Deinek*, Isten lényegtől idegen művének mondja, amelyben nem telik kedve; míg *opus proprium Deinek*, Isten saját, lényegéből fakadó művének nevezi, amikor megkönyörül a bűnösön, megbocsát neki, megváltja bűntől és haláltól, majd örök életre teremti újjá. Ebben Isten örömet leli.

Szerda (június 27.)

Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm. Zsolt 23,1b (Jn 10,10–11; Jn 5,1–16; 1Kir 18,25–46) Sok félreértés forrása ez a zsoltár, miként a magát jó pásztorának valló Jézus kijelentése is: „...én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.” (Jn 10,10) A zsoltáros itt nem a földi javak bőségéről beszél, mint ahogy Jézus sem azt ígéri. A zsoltáros arról vall, hogy a halál árnyékának völgyében is bővülködik az életben, mert Istene vele van, és pásztorként vezeti. Mint ahogy a három ifjú a tüzes kemencében vagy Dániel az oroszlánok vermében is életben bővülködött, bár ott nem az élet, hanem a halál feltételei uralkodtak. Jézus is azt ígéri, hogy övéi még a halálban is bővében lesznek az életnek, sőt halált se látnak (Jn 8,51), ha hisznek őbenne.

Csütörtök (június 28.)

Dicsérjétek az Urat hatalmas tetteiért, dicsérjétek nagyságához méltóan! Zsolt 150,2 (2Kor 1,20; Mt 18,15–20; 1Kir 19,1–18) Isten tettei azért nagyok, mert ő maga is mindig megnyilvánul bennük. Az ember két esetben tekint kérdően, értetlenül Istenre: akkor, amikor Isten tétlen, és nem tesz semmit, nem nyilvánul meg, hanem visszahúzódik, mintha nem is létezne; és akkor, amikor Isten cselekszik, mert cselekvését az ember értelme nem képes felfogni, a hite is csak utólag értheti meg. A hitnek ez az „Aha!”-élménye indítja a zsoltárost is Isten hatalmas tetteinek dicséretére.

Péntek (június 29.)

A te kezében van az erő és a hatalom, és senki sem állhat meg veled szemben. 2Kor 12,6c (1Kir 6,14; Mt 27,3–10; 1Kir 19,19–21) Istennek senki és semmi nem képes hatékonyan ellenállni. Ezt a hatalmát mégsem használja arra, hogy erőszakot tegyen teremtményein. Mert hatalmának csak egy korlátja van: szeretete. Isten szeretete viszontszeretetet vár, és ezt még az ő korlátlan hatalma sem tudja kikényszeríteni. De ha Isten szeretetét szeretettel viszonozzuk, akkor tapasztalni fogjuk, hogy korlátlan hatalma mindig a javunkat munkálja.

Szombat (június 30.)

A te nevedért, ó, Uram, bocsásd meg bűneimet, mert sok van! Zsolt 25,11 (Lk 23,34a; Róm 8,1–6; 1Kir 21,1–16) Dávid pontosan tudja, hogy az ő életében Isten semmi okot sem találhat arra, hogy megbocsásson neki. Ezért imádkozik így: „A te nevedért, ó, Uram, bocsásd meg bűneimet...” Dávid ismeri a titkot: Isten önmagáért bocsát meg, mert ő nem tud nemet mondani annak, aki megalázza magát előtte, és bocsánatát kéri. Mi is csak ebben reménykedhetünk.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 24-étől július 1-jéig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.00 / Viasat History <i>Elérni az eget</i> – A gótika óriásai</p> <p>9.30 / Mezzo Tv <i>Bach: g-moll mise. BWV 232.</i></p> <p>10.05 / m1 <i>Biblia a magyar képzőművészetben</i></p> <p>10.50 / m1 <i>Evangelikus templomok</i> (ismétlés: 13.50 / m2)</p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>21.00 / Duna World <i>Schiller: Ármány és szerelem</i> Közvetítés a kaposvári Csiky Gergely Színházról felvételről</p> <p>23.00 / Bartók rádió <i>Dzsesszlegendák</i> A Louis Armstrong Sextet játszik</p>	<p>12.05 / Bartók rádió <i>Hangverseny délidőben</i> Iltz és Gergely fuvolázik, Szilasi Alex zongorázik</p> <p>14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője:</i> <i>Liszt Ferenc</i> Liszt és a víz</p> <p>18.50 / Duna World <i>Magyarország kincsei: templomok</i></p> <p>19.50 / Kossuth rádió <i>Esti mese</i> Kukori és Kotkoda</p> <p>23.55 / m1 <i>Barbarossa</i> (olasz történelmi film, 2009) (103')</p> <p>1.10 / Duna Tv <i>In vivo heroin</i> – A véremben van már mindenem (magyar dokumentumfilm)</p>	<p>9.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Rossini: Kis ünnepi mise</p> <p>14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője:</i> <i>Liszt Ferenc</i> Liszt és a vallás</p> <p>21.15 / Duna Tv <i>Meghallgatás</i> (csehszlovák játékfilm, 1963) (77')</p> <p>21.50 / Bartók rádió <i>Hazatérés</i> Puskin verseit Gábor Miklós mondja el</p> <p>23.00 / Filmmúzeum <i>A híd túl messze van</i> (amerikai–angol háborús film, 1977) (161')</p> <p>0.05 / Duna Tv <i>Koncertek az A38 hajón</i> Napra</p>	<p>9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Respighi: Három korál</p> <p>13.05 / Kossuth rádió <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i> Lázár Ervin mesejátéka folytatásokban (3/1. rész)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása</p> <p>16.00 / Duna Tv <i>Hal, madár, ember</i> (szingapúri ismeretterjesztő film)</p> <p>17.15 / m1 <i>Balaton nyár</i></p> <p>20.05 / Duna World <i>Pannonia 3 keréken</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>7.35 / Duna Tv <i>A meghódított Kárpát-medence</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>11.06 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i></p> <p>14.00 / Pax Tv <i>A cifra ruha</i> A Zákus Médiacentrum műsora</p> <p>19.40 / Kossuth rádió <i>Apám kakasa</i> Vörös István versei a Kaláka együttes előadásában</p> <p>20.00 / Duna Tv <i>És mégis mozog a föld</i> (magyar tévéfilmsorozat)</p> <p>21.50 / Duna World <i>Rocklexikon</i> Sztevanovity Zorán</p> <p>22.45 / m2 <i>Nagyvizit</i> (magyar tévéjáték, 1981) (84')</p>	<p>14.40 / Duna World <i>Szózsz?! – A magyar nyelv szava-borsa</i> A szleng és a szaknyelvek</p> <p>19.00 / m2 <i>Atlétikai Európa-bajnokság</i> Élő közvetítés Helsinkiből</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>A Budapesti Fesztiválenekar hangversenye</i> Benne: Liszt: Angelus</p> <p>21.05 / Duna Tv <i>Julianus barát</i> (magyar filmsorozat) 3/1. rész</p> <p>22.00 / Pax Tv <i>Fassang László orgonakoncertje</i> 0.10 / m1 <i>PASO turnéfilm</i> A Pannonia Allstars Ska Orchestra mindennapjai</p>	<p>7.30 / Duna Tv <i>Csathó Kálmán: Fűszer és csemege</i> (magyar tévéfilm, 1988)</p> <p>10.00 / m1 <i>Aranyszest</i> Kultúrkinccsek nyáron</p> <p>10.30 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>15.20 / Duna Tv <i>Táncvarázs</i> Országos táncbajnokság</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>Mozart: Così fan tutte</i> (kétfelvonásos opera)</p> <p>19.35 / Duna Tv <i>Bűn és bűnhődés</i> (operafilm)</p> <p>20.15 / m1 <i>Végső visszazámlálás</i> (amerikai film, 1980) (98')</p> <p>22.50 / Duna Tv <i>Camino</i> (spanyol játékfilm, 2008) (138')</p>	<p>10.04 / Kossuth rádió <i>Evangelikus istentisztelet közvetítése</i> <i>Porrogszentkirályról</i> Ígét hirdet: Sikter János lelkész</p> <p>10.40 / m1 <i>Evangelikus magazin</i> (ismétlés: 13.40 / m2)</p> <p>11.10 / m1 <i>Református templomok</i></p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Jubilatio Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája</p> <p>18.10 / Duna World <i>Másfél milliő lépés Magyarországon</i> Keresztül a Bükkön</p> <p>22.20 / Pax Tv <i>A traumatológia</i> – Hétköznapi egy megyei kórházban (dokumentumfilm)</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Rovatvezetők:** Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio occumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).
Szerkesztőbizottság: Adámi Mária, Boda Zsuzsa, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámra szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

